

Uppföljning av statsförvaltningens tillgänglighetsarbete 2003–2006

enligt förordning (SFS 2001:526)

 HANDISAM

Handisam, Myndigheten för handikappolitisk samordning, 2007

Titel: Uppföljning av statsförvaltningens tillgänglighetsarbete 2003-2006 enligt förordning (SFS 2001:526)

Handisam Serie B 2007:I

Utredare: Birgitta Mekibes

Rapporten finns att ladda ner från Handisams webbplats: www.handisam.se
Alternativa format kan beställas från Handisam

Postadress: Handisam, Arenavägen 63, 121 77 Johanneshov

E-post: info@handisam.se

Fax: 08-600 84 99

Telefon: 08-600 84 00

SMS: 076-104 15 70

Innehåll

Sammanfattning

Processen har påbörjats – men det går för sakta..... 5

Skärpta krav från regeringen..... 8

Bakgrund

Enkäterna – en del i ett långsiktigt analysarbete..... 11

Tillgänglighetsarbetet följs upp..... 12

Myndigheternas ansvar..... 13

 Sektorsmyndigheterna..... 13

 Staten som föredöme..... 14

 Riktlinjer för tillgänglighet..... 14

Uppföljning och utvärdering..... 15

 Metod..... 15

 Analyschema för uppföljning och utvärdering..... 17

Disposition..... 18

Resultat och slutsatser

Bara en av tre myndigheter har en handlingsplan..... 19

Har handlingsplan..... 20

Saknar handlingsplan..... 22

Tillgänglighetsarbetets organisation..... 24

Arbetet kring handlingsplan..... 27

Andra policydokument..... 32

Handlingsplanernas kvalitet..... 34

Slutsatser..... 39

Resultatredovisning, del 1	
Uppföljning av myndigheters tillgänglighetsarbete.....	43
Har handlingsplan.....	44
Färdig handlingsplan.....	44
Antagen handlingsplan.....	45
Tillgänglighetsarbetets organisation.....	46
Tillgänglighetssamordnare.....	46
Arbetets organisation.....	46
Arbetet kring handlingsplan.....	49
Påbörjat arbetet.....	49
Formulerat tillgänglighetspolicy.....	50
Startat inventeringsarbete.....	52
Anlitat externa konsulter.....	53
Handlingsplanens innehåll.....	54
Kontakt med handikapprörelsen.....	55
Dokument som varit till hjälp i arbetet.....	58
Andra policydokument.....	60
Tillgänglighetsperspektiv och systematiskt arbetsmiljöarbete.....	60
Tillgänglighetsperspektiv och mångfaldsplan.....	61
Tillgänglighetsperspektiv och jämställdhetsplan.....	63
Resultatredovisning, del 2	
Handlingsplanernas kvalitet.....	65
Myndigheter som har en handlingsplan.....	66
Antagen handlingsplan.....	66
Reviderad handlingsplan.....	67
Handlingsplanens kvalitet.....	67
Kvaliteten i åtgärdsplanen för lokaler.....	70
Kvaliteten i åtgärdsplanen för information och kommunikation.....	71
Myndigheter som saknar handlingsplan.....	73
Planerar myndigheten att utarbeta en handlingsplan?.....	73

Bilagor

Bilaga 1: Metod	78
Tillvägagångssätt	78
Identifiering av deltagare.....	78
Svarsfrekvens.....	79
Enkätens innehåll.....	80
Validitet och reliabilitet.....	81
Bakgrundsinformation	82
Kontaktperson på myndigheten.....	82
Storleksgrupp.....	83
Departement.....	84
Bilaga 2: Tabeller	86
Lista över diagram och tabeller.....	91
Bilaga 3: Svarande och bortfall 2005	94
Svarande.....	94
Bortfall, myndigheter som inte besvarat enkäten.....	94
Lista på svarande och bortfall 2005.....	95
Bilaga 4: Svarande och bortfall 2006	103
Svarande.....	103
Bortfall, myndigheter som inte besvarat enkäten.....	103
Lista på svarande och bortfall 2006.....	103
Bilaga 5 Förordning 2001:526	107

Processen har börjat – men det går för sakta

Utvecklingen med att göra myndigheterna mer tillgängliga för personer med funktionshinder går långsamt. Alla myndigheter lever inte upp till sitt ansvar för den handikappolitiska utvecklingen.

Flertalet myndigheter har börjat inventera sina lokaler för att göra dem mer tillgängliga och drygt hälften har också tagit fram en handlingsplan för att göra lokaler, verksamhet och information tillgängliga. En tredjedel hade en färdig plan i mars 2006.

Lite mer än hälften av landets 400 myndigheter har börjat organisera sitt tillgänglighetsarbete. Som regel görs det inom arbetsmiljöarbetet och gärna i projektform med sikte på att senare föra in ett tillgänglighetsperspektiv i ordinarie verksamhet.

Det är anmärkningsvärt att många myndigheter än idag löser problem med tillgänglighet först när de uppstår. Det är också anmärkningsvärt att många myndigheter endast kommenterar lokalernas tillgänglighet och inte nämner information och verksamhet, som också finns inskrivet i förordningen.

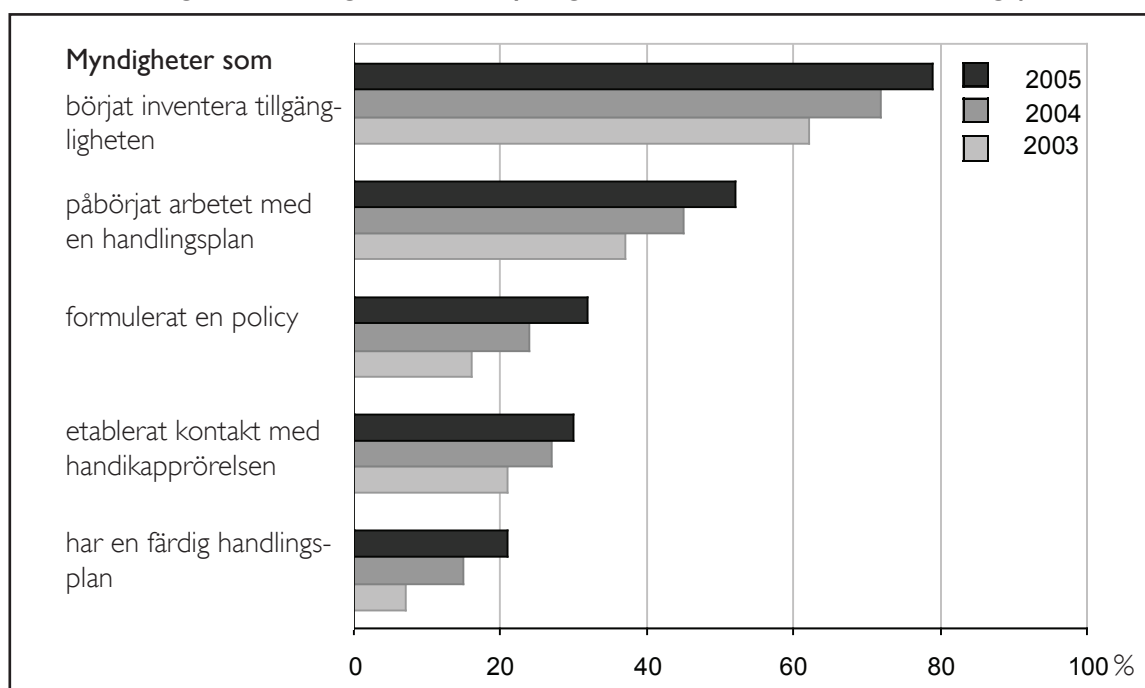
Skärpta krav från regeringen

Handisam har tidigare konstaterat att arbetet med att få fram handlingsplaner går framåt – men alltför långsamt. Regeringen har därför stärkt sin styrning. Omkring 160 myndigheter har genom sina regleringsbrev fått i uppgift att ta fram en handlingsplan till den 1 mars 2007. Varje myndighetsledning ansvarar inför regeringen för sin verksamhet.

Handisam har regeringens uppdrag att följa upp myndigheternas tillgänglighetsarbete. Här redovisar Handisam hur långt myndigheterna kommit.

Rapporten tar upp och analyserar statsförvaltningens tillgänglighetsarbete och kvaliteten i myndigheternas handlingsplaner baserat på resultatet från fyra enkäter som gått ut till statliga myndigheter. Handikappombudsmannen skickade under åren 2003, 2004 och 2005 ut enkäter till samtliga cirka 400 statliga myndigheter. Handisam följer upp hur tillgänglighetsarbetet fortlöper. Under våren 2006 skickades en enkät till ett urval av myndigheter, nämligen de myndigheter som i den föregående enkäten uppgett att de planerade att ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006.

Diagram 1: Hur går det för myndigheterna med att ta fram handlingsplaner?

Bastal 2005: 363 myndigheter; 2004: 324 myndigheter; 2003: 360 myndigheter

Vi kan konstatera att allt fler myndigheter börjat inventera sina lokaler för att göra dem tillgängliga. Under åren 2003-2005 har de ökat från drygt 60 procent av de svarande myndigheterna till närmare 80 procent.

År 2005 uppger 190 av de 363 svarande myndigheterna att de påbörjat arbetet med att ta fram en handlingsplan för hur lokaler, verksamhet och information ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder. Men endast 77 myndigheter har en färdig plan. I undersökningen 2006 uppger ytterligare 50 myndigheter att de tagit fram en plan.

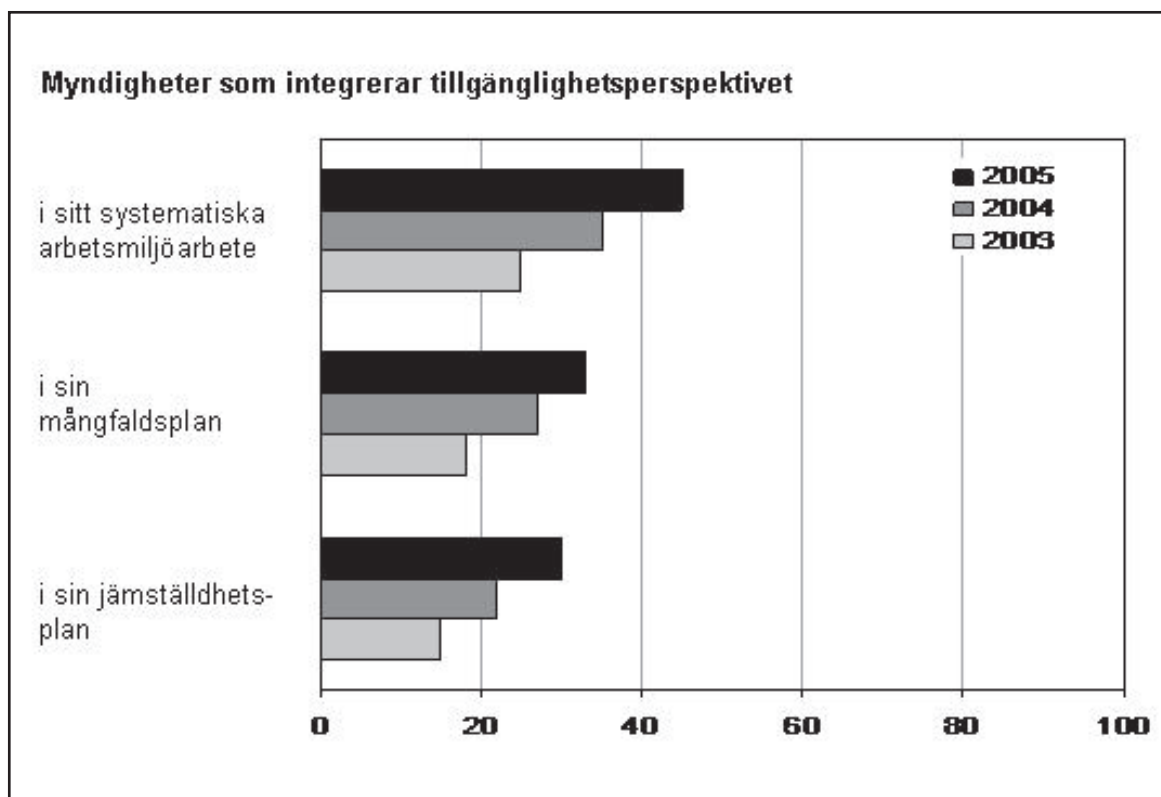
Undersökningarna visar att flera myndigheter nu har börjat organisera sitt tillgänglighetsarbete. År 2005 hade 54 procent utsett en samordnare. Motsvarande siffra för de två föregående åren var 46 respektive 38 procent.

Vidare visar enkäten hur tillgänglighetsarbetet organiseras inom myndigheterna. De allra flesta myndigheter för in tillgänglighetsarbetet i sitt systematiska arbetsmiljöarbete. En vanlig organisationsform är att utse en samordnare som tar stöd i en arbetsgrupp. Flera myndigheter uppger också att de påbörjat arbetet i projektform. En del myndigheter upphandlar arbetet från externa konsulter.

Myndigheter som tidigare startat arbetet i projektform, uppger att de nu försöker föra över det till den ordinarie verksamheten. Vissa större myndigheter försöker integrera tillgänglighetsarbetet med annat planarbete. Det uttrycks också i svaren att myndigheter inte alltid arbetar systematiskt och planmässigt utan löser problemen först när de uppstår, till exempel rasternas fönstren först när en person med synskada anställs fast det kunde ha gjorts betydligt tidigare.

Det är också vanligt att myndigheterna endast kommenterar lokalernas tillgänglighet och inte nämner tillgänglig information och verksamhet som också finns inskrivet i förordningen.

Diagram 2: Myndigheter som integrerat tillgänglighetsperspektivet i olika policydokument.

Bastal: 2005: 363 myndigheter, 2004: 324 myndigheter, 2003: 360 myndigheter

Enkäten 2005 visar att fler myndigheter jämfört med tidigare år uppger att de integrerat tillgänglighetsperspektivet i andra policydokument. Den årliga ökningen har ligger på 7-10 procentenheter.

Kvaliteten i handlingsplanerna varierar. Enligt den egenbedömning som myndigheterna gjort i 2006, 2005 och 2004 års undersökningar är det endast ett fåtal handlingsplaner som uppfyller de elva moment som Handisam anser att en handlingsplan ska innehålla.

Vi begärde in handlingsplaner från 29 myndigheter som i sin egenbedömning uppgivit att många moment ingår i deras plan. Efter en granskning valde vi ut de planer som vi bedömde kunna fungera som inspirerande exempel på vår webbplats. Granskningen visade att det finns behov av fördjupad kvalitetsbedömning av planerna. Det räcker inte med att myndigheterna har en handlingsplan. Den måste också uppfylla ett visst mått av kvalitet för att tillgänglighetsarbetet ska leda till konkreta förbättringar.

I enkäten 2005 ställdes också frågor kring vilket stöd myndigheterna önskar. Myndigheterna uppger att våra riktlinjer, checklistor och inventeringsformulär har fått stor spridning och har varit användbara i myndigheternas tillgänglighetsarbete. Undersökningen visar också att webbplatsen har gett myndigheter och andra aktörer bra råd och tips kring tillgänglighetsfrågor, men myndigheterna önskar ytterligare stöd i form av goda exempel, nyhetsbrev, fördjupningsblad, frågor och svar. Framförallt vill de även fortsättningsvis få detta via webben.

Handisam utvecklar nu sitt stöd till myndigheterna genom; Uppdaterade riktlinjer, uppdaterade checklistor och mallar, uppdaterade inventeringsformulär; konferenser och föreläsningar samt nyhetsbrev. Vi utvecklar också en ny e-tjänst och en modell för vår granskning av myndigheternas handlingsplaner. Handisam utreder också möjligheten att medverka i utvecklingen av ett automatiserat verktyg som stöd till myndigheterna vid inventering och tillgänglighetsförbättring av lokaler. Dessutom gör vi under 2007 en fördjupad utvärdering för att se hur den faktiska tillgängligheten utvecklats på myndigheterna när det gäller deras verksamhet, information och lokaler. I den analysen ingår en förstudie från 2003 och en efterstudie 2007.

Handisam anser

- att myndigheterna ska föra in krav på sin kompetensförsörjning för att öka kunskapen om de handikappolitiska målen och kunskapen om tillgänglighet för människor med funktionshinder.
- att myndigheterna ska utveckla metoder för ett mer effektivt samarbete med handikappörelsen och att handikappörelsen ska ges möjlighet att utveckla sitt stöd till myndigheterna.
- att det behövs en översyn av planer inom olika tvärsektoriella områden (Handlingsplan för tillgänglighet, Policy för det systematiska arbetsmiljöarbetet, Mångfaldsplan, Jämställdhetsplan, Likabehandlingsplan, Miljöledningssystem, Systematiskt brandskyddsarbete etc.) där man också ser över respektive riktlinjer och modeller för analys och uppföljning. Man bör också undersöka möjligheten att integrera de olika planerna t ex inom det systematiska arbetsmiljöarbetet för att åstadkomma ett effektivare arbete på myndigheterna.

Enkäterna – en del i ett långsiktigt analysarbete

Handisam har regeringens uppdrag att verka samordnande och pådrivande i svensk handikappolitik. Handisam påskyndar utvecklingen mot ett samhälle där alla kan delta jämlikt oavsett funktionsförmåga. Vi följer bland annat de statliga myndigheternas tillgänglighetsarbete och rapporterar till regeringen hur långt de kommit.

Statliga myndigheter ska, enligt förordningen 2001:526, verka för att deras verksamhet, information och lokaler är tillgängliga för personer med funktionshinder. Handisam följer därför upp hur många myndigheter som har upprättat handlingsplaner för tillgänglighet.

År 2003, 2004 och 2005 undersöktes samtliga statliga myndigheter i Sverige. Undersökningen 2006 omfattar bara den grupp myndigheter som tidigare uppgett att de planerade att ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006.

Tillgänglighetsarbetet följs upp

Som underlag till regeringens styrning av myndigheterna behövs en djupare analys av deras verksamhet med ett längre tidsperspektiv.

För att få en bild av hur myndigheternas tillgänglighetsarbete går fortsätter Handisam att årligen skicka ut en enkät till statliga myndigheter.

Undersökningen 2005 handlar om hur långt samtliga statliga myndigheter kommit i arbetet med att upprätta handlingsplan enligt förordning 2001:526. Den undersöker också kvaliteten i myndigheternas tillgänglighetsarbete. Dessutom ger enkäten svar på vilket stöd myndigheterna önskar för sitt fortsatta arbete med handlingsplaner. Den sista delen presenteras dock inte i denna rapport utan redovisas i ett internt arbetsmaterial från Handisam.

I regeringens regleringsbrev för Handisam år 2006 ingick följande uppdrag:

”Handisam ska följa upp hur många myndigheter som har upprättat handlingsplaner enligt 2§ förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av handikappolitiken. Myndigheten ska rikta särskild uppmärksamhet på de myndigheter som i Handikappombudsmannens myndighetsenkät för år 2005 angivit att de ska ta fram handlingsplaner till den 1 februari 2006. Uppföljningen ska påbörjas den 1 februari och rapporteras till regeringen senast den 1 mars 2006.”

Hittills har alltså tre enkäter skickats ut av Handikappombudsmannen (2003, 2004 och 2005) och en av Handisam (2006). Handikappombudsmannens enkäter 2003 och 2004 har tidigare redovisats i rapporter till regeringen. De kan laddas ner från Handisams webbplats (www.handisam.se). Från enkäterna 2005 och 2006 har endast vissa delresultat lämnats in till regeringen.

I denna rapport sammanställs och analyseras resultatet från samtliga fyra undersökningar.

Myndigheternas ansvar

Våren 2000 antog riksdagen ”Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken” (prop.1999/2000:79). Kärnan i planen är att samhället ska utformas så att människor med funktionshinder kan bli fullt delaktiga. Statsförvaltningen ska se till att den förverkligas.

Den nationella handlingsplanen har följts upp av regeringen i skrivelser¹. I den senaste skrivelsen från 2006 redogör regeringen för hur arbetet med att genomföra planen har utvecklats sedan december 2002, då den första uppföljningen genomfördes. Handisam följer utvecklingen inom två huvudinriktningar, dels för 14 sektorsmyndigheter² för sig, dels för alla de cirka 400 statliga myndigheterna under regering och riksdag.

Sektorsmyndigheterna

Den första inriktningen utgörs av 14 sektorsmyndigheter som har ett särskilt ansvar för genomförandet av handikappolitiken inom sina respektive verksamhetsområden. Myndigheterna har därför själva tagit fram vissa etappmål för sitt handikappolitiska arbete.

Regeringen konstaterar i skrivelsen att det handikappolitiska arbetet blir allt mer systematiskt. De 14 sektorsmyndigheterna arbetar sedan år 2002 mot de uppsatta etappmålen. Systemet är dynamiskt och allt eftersom arbetet fortskrider, uppkommer behov av att revidera såväl etappmål som sektorsansvar.

Den senaste utvecklingen redovisar Handisam till regeringen i en rapport den 15 oktober 2006, ”Andra halvlek – sektorsmyndigheternas ansvar med att genomföra handikappolitiken”.

¹ Skr. 2002/03:25, bet. 2003/04:SoU2 och Skrivelse 2005/06:110 ”Uppföljning av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken”

² De myndigheter som har ett särskilt ansvar för att genomföra handikappolitiken inom sin sektor kallas sektorsmyndigheter. Sektorsmyndigheter är Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Banverket, Boverket, Försäkringskassan, Konsumentverket, Luftfartsstyrelsen, Post- och telestyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Sjöfartsverket, Statens Skolverk, Socialstyrelsen, Statens kulturråd och Vägverket.

Staten som föredöme

Den andra inriktningen utgörs av statsförvaltningens ansvar att vara ett föredöme. Det innebär bland annat att statliga myndigheter ska integrera handikapperspektivet i sin verksamhet. De ska vara ett föredöme när det gäller att göra verksamhet, information och lokaler tillgängliga för personer med funktionshinder. Myndigheterna ska upprätta särskilda handlingsplaner och genomföra inventeringar. Detta slås fast i en särskild förordning om de statliga myndigheternas ansvar för att förverkliga handikappolitiken (SFS 2001:526).³

Regeringen konstaterar i sin skrivelse att andelen myndigheter som har, eller är på väg att ta fram, handlingsplaner successivt ökat. Men det går fortfarande långsammare än avsett. Därför har regeringen än en gång skärpt styrningen. I 2006 års regleringsbrev ges de myndigheter som ännu inte tagit fram handlingsplaner för tillgänglighetsskapande åtgärder i uppdrag att göra det under år 2006. Det är den andra inriktningen som behandlas i denna rapport.

Riktlinjer för tillgänglighet

För att öka kunskapen hos myndigheterna fick Handikappombudsmannen i uppdrag av regeringen att ta fram riktlinjer för tillgänglighet. Våren 2003, antogs ”Riktlinjer för en tillgänglig statsförvaltning”⁴. Där definieras vad som menas med tillgänglighet. Riktlinjerna rör myndighetens kommunikation och information, lokaler samt övrig verksamhet såsom kontorsmaterial och myndigheten som arbetsgivare.

Handisam har omarbetat riktlinjerna och 2007 lanseras de i en ny publikation med titeln ”Riv hindren – riktlinjer för tillgänglighet”. I riktlinjerna finns de kvalitetskrav som uppföljningen och utvärderingen relateras till.

³ Förordningstexten finns återgiven fullständigt i bilaga 5.

⁴ ”Riv hindren – riktlinjer för tillgänglighet” finns att ladda ned på Handisams webbplats (www.handisam.se). Riktlinjerna kan även beställas direkt från Handisam.

Uppföljning och utvärdering

Syftet med enkäterna är att visa hur långt myndigheterna kommit i sitt arbete med att ta fram handlingsplaner, men även att undersöka handlingsplanernas kvalitet.

Av enkäterna får vi kunskap om hur tillgänglighetsarbetet fortskrider. Har fler myndigheter påbörjat arbetet med att ta fram handlingsplaner än föregående år? Har fler myndigheter formulerat en policy kring sitt tillgänglighetsarbete än tidigare? Har fler myndigheter börjat inventera sina lokaler, sin information och sin kommunikation ur ett tillgänglighetsperspektiv?

Handisam följer myndigheternas tillgänglighetsarbete enligt förordning 2001:525 och ställer resultatet mot de handikappolitiska målen, så som de uttrycks i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken och i två efterföljande skrivelser. Uppföljningen sträcker sig från år 2003 till år 2006.

Kartläggningen ger vägledning för regeringens planerade insatser genom att till exempel utgöra underlag till regeringens skrivelser. Kartläggningen är också utgångspunkt för dialogen med och styrningen av myndigheterna för att till exempel kunna ge uppdrag i myndigheternas regleringsbrev. Resultaten ger även information till Handisam och andra aktörer, så att de kan stödja och driva på arbetet på bästa sätt. Myndigheterna kan å sin sida använda enkätresultaten för sin egen styrning och kunskapsuppbyggnad.

Metod

Undersökningarna 2003, 2004 och 2005 omfattar samtliga statliga myndigheter i Sverige och är totalundersökningar. Undersökningen 2006 är även den en totalundersökning, men omfattar bara den grupp myndigheter som tidigare uppgett att de planerade att ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006. Resultat och undersökningsmetod från Handikappombudsmannens enkäter finns redovisade i olika rapporter⁵, varav två skickats ut till samtliga myndigheter. Svarefrekvensen har vid alla undersökningstillfällena varit hög (82-96 procent). Det totala antalet myndigheter som fått enkäten vid de olika tillfällena varierar

⁵ HO:s myndighetsenkät 2003 "Hur tillgänglig är statsförvaltningen?", "HO:s myndighetsenkät 2004" och "HO:s myndighetsenkät 2005". Rapporterna finns att ladda ned på Handisams webbplats, www.handisam.se. De kan även beställas direkt från Handisam. Ett sammandrag av rapporten "Hur tillgänglig är statsförvaltningen" redovisas också i HO:s rapport till regeringen 2004 "Från ord till handling".

beroende på att vissa myndigheter läggs ner och andra nybildas. Vidare blev några myndigheter som fick enkäten befriade från att svara på grund av sin storlek och några andra fick enkäten av misstag.

Tabell 1. Myndighetsenkät 2003, 2004, 2005 och 2006 – svarsfrekvens

Myndigheter som	2003		2004		2005		2006*	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
besvarat enkäten	360	88	324	82	363	92	136	96
ej besvarat enkäten	48	12	72	18	32	8	6	4
Totalt	408	100	396	100	395	100	142	100

Antal och procentandel av samtliga myndigheter.

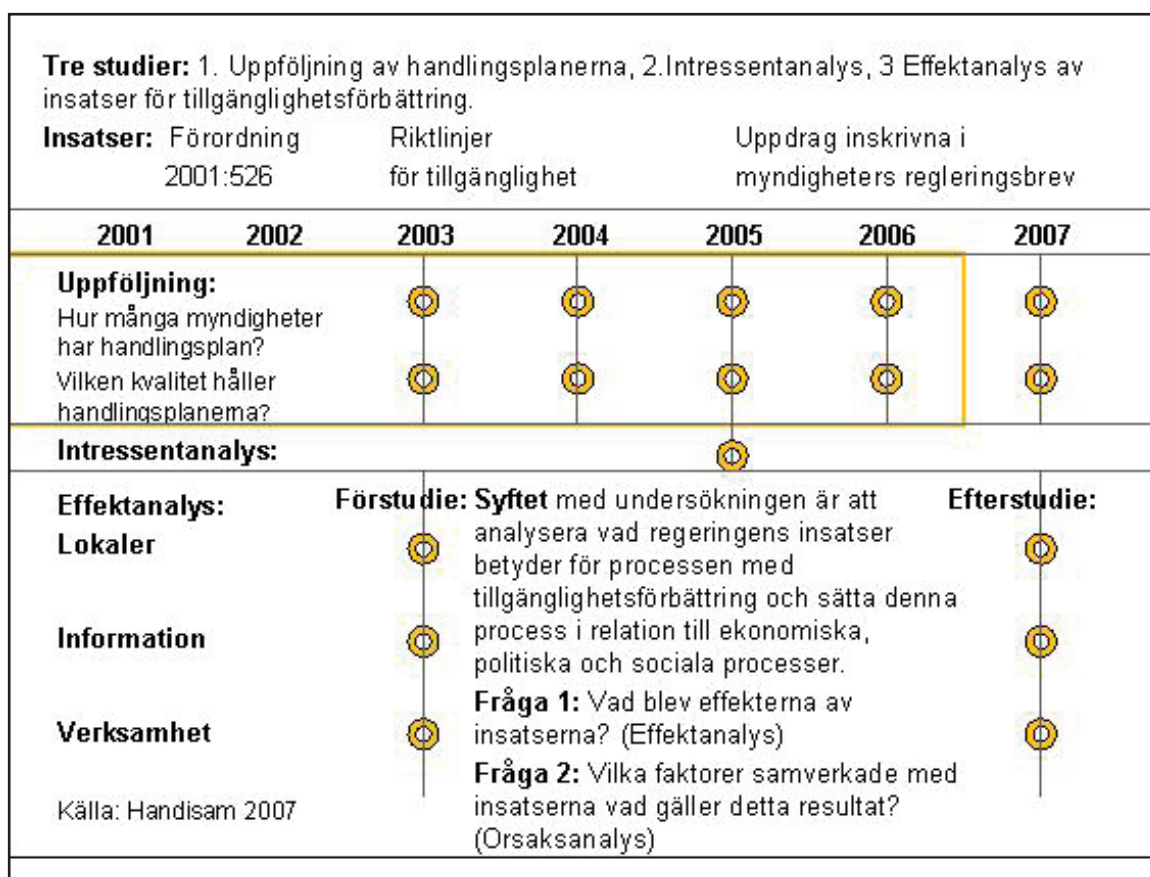
* Undersökningen 2006 omfattar bara den grupp myndigheter som tidigare uppgett att de planerade att ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006.

Resultatet från de fyra enkätundersökningarna analyseras och redovisas i denna rapport. Frågeformulären från alla fyra undersökningarna och listorna på de myndigheter som fick enkäten finns att ladda ner från www.handisam.se. (Läs mer om metod i bilaga 1).

Analyschema för uppföljning och utvärdering

Handisams och tidigare Handikappombudmannens uppföljningar och utvärderingar av myndigheternas tillgänglighetsarbete illustreras i diagram 3. Den övre delen (inramade ytan) av diagrammet fram till och med 2006 utgör innehållet i denna rapport. Intressentanalysen har redovisats i ett internt arbetsdokument inom Handisam. Vi kommer sen att genomföra en effektanalys, med en förstudie från 2003 och en efterstudie från 2007.

Diagram 3: Analyschema för Handisams uppföljning och utvärdering av myndigheternas tillgänglighetsarbete.

Disposition

Först presenteras "Resultat och slutsatser" i sammandrag och därefter följer en detaljerad resultatredovisning i två delar: "Uppföljningen av myndigheternas arbete med handlingsplaner" och "Kvaliteten i handlingsplanerna".

*Uppföljningen av myndigheternas arbete med handlingsplaner baserade på 2003, 2004 och 2005 års enkäter*⁶. Först redovisas hur många myndigheter som har en färdig handlingsplan och om planen är antagen av ledningen. Sedan redogörs för hur myndigheterna organiserat sitt tillgänglighetsarbete och hur de arbetat med att ta fram sina handlingsplaner. Har de påbörjat arbetet? Har de formulerat en tillgänglighetspolicy? Hur är den i så fall formulerad?

Myndigheterna svarar också på om de har börjat inventera tillgängligheten i lokaler och information. Har de, i så fall, anlitat externa konsulter eller gjort arbetet själva? Och på vilket sätt genomförs arbetet med planen. Har man haft kontakt med handikapprevelsen? I så fall, på vilket sätt? Och vilka dokument har varit till hjälp i arbetet?

Här belyses också myndigheternas tillgänglighetsarbete i relation till andra tvärsektoriella arbeten, exempelvis hur de har integrerat tillgänglighetsperspektivet i systematiskt arbetsmiljöarbete, i mångfaldsplan och i jämställdhetsplan.

Utvärdering av kvaliteten i handlingsplaner baserad på 2004, 2005 och 2006 års enkäter. Kvaliteten i de handlingsplaner som tagits fram belyses utifrån elva huvudfrågor och ett antal kompletterande frågor.

Rapporten avslutas med att redovisa hur många myndigheter som inte har handlingsplan, vilka svårigheter de har haft i arbetet och om de planerar att utarbeta en handlingsplan eller inte.

Viss information ligger i bilagor (metod, tabeller, listor på myndigheter som besvarat enkäten, bortfallsanalys och förordning 2001:526).

⁶ Enkäten 2006 ingår inte i jämförelsen då den var begränsad i antalet frågor och endast rörde de 142 myndigheter som uppgivit att de skulle ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006.

Bara en av tre myndigheter har en handlingsplan

Det finns myndigheter som har kommit långt i sitt tillgänglighetsarbete, men många har knappt börjat. Bara en av tre har en handlingsplan för att arbeta med tillgängligheten för personer med funktionshinder – trots att samtliga myndigheter ska genomföra den nationella handikappolitiken.

Det är alltså tydligt att budskapet inte nått fram. Därför skärper regeringen styrningen i myndigheternas regleringsbrev och Handisam planerar att göra en fördjupad utvärdering under 2007. Vi anser också att det är nödvändigt att ytterligare stärka vårt stöd till myndigheterna.

Många myndigheter har bristande kunskap – både om den handikappolitiska utvecklingen och om funktionshinder och diskriminering.

Vi kan också konstatera att kontakten mellan myndigheterna och handikappörelsen är dåligt utvecklad, trots att handikappörelsen skulle kunna utgöra den kunskapsresurs som myndigheterna behöver i sitt tillgänglighetsarbete.

Har handlingsplan

Statsförvaltningen ska vara ett föredöme i att göra samhället tillgängligt och sektorsmyndigheterna har ett särskilt ansvar för att genomföra handikappolitiken inom sina verksamhetsområden. Men bara åtta av landets 14 sektorsmyndigheter har 2006 en handlingsplan för sitt tillgänglighetsarbete.

Myndigheterna ska ta fram handlingsplaner för hur deras lokaler, verksamhet och information ska bli mer tillgängliga för personer med funktionshinder. Det står i förordningen (2001:526).

Statsförvaltningen består av närmare 400 myndigheter som enligt 2005 års enkät varierar kraftigt i storlek, från två till 18000 anställda. Den största är Försvarsmakten, därefter kommer Försäkringskassan med 16000 anställda. Myndigheterna varierar också i självständighet. Några är helt självständiga och andra är regionala myndigheter med starkare central styrning. För samtliga gäller att de ska leva upp till förordningens intentioner om myndigheternas ansvar att genomföra den nationella handikappolitiken.

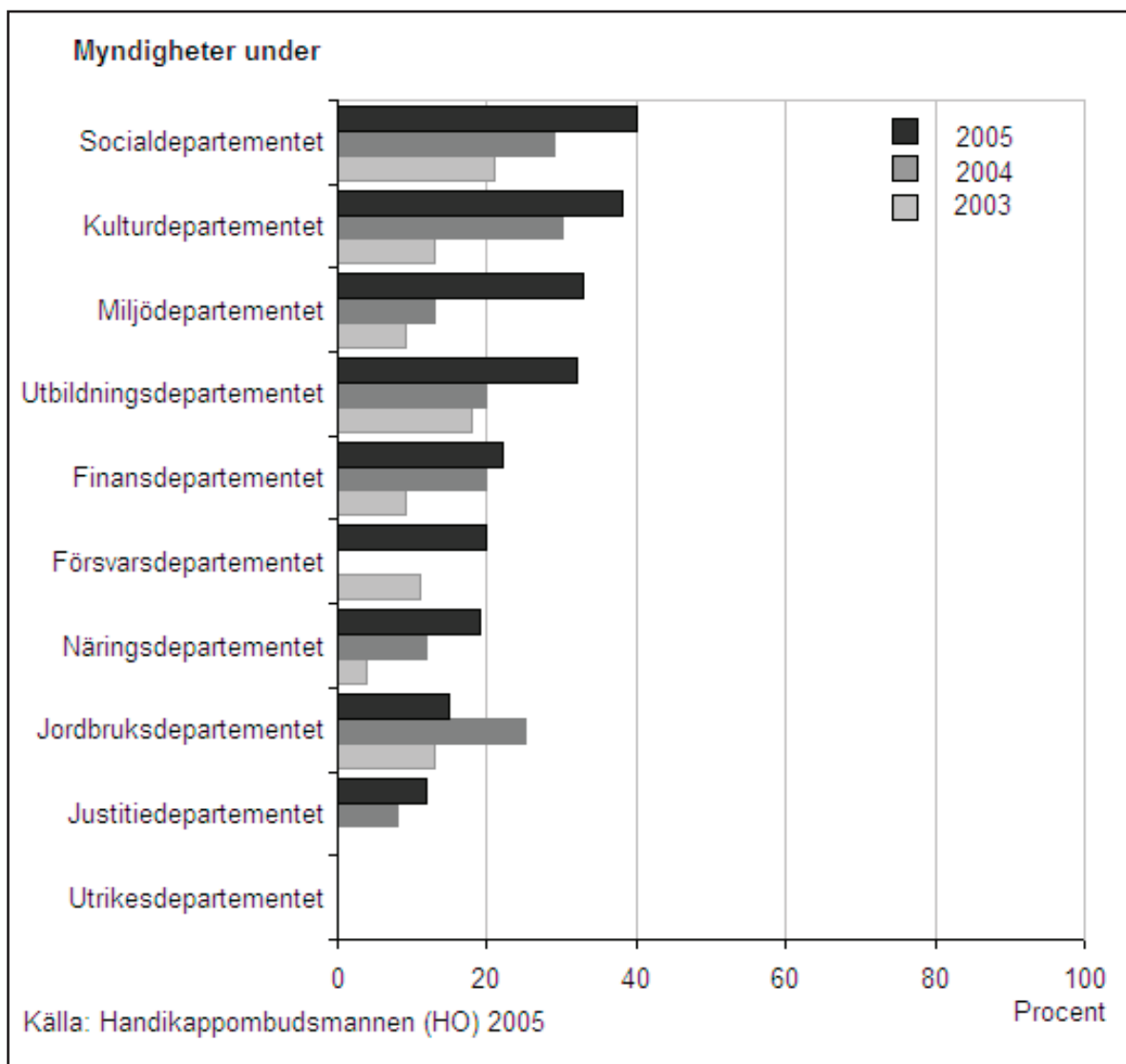
År 2005 uppgav 77 myndigheter att de har en färdig handlingsplan för hur lokaler, verksamhet och information ska bli tillgänglig för personer med funktionshinder. Det utgör 21 procent av de 363 myndigheter som svarade på enkäten. År 2004 hade 49 myndigheter en handlingsplan och år 2003 gällde det för 15 myndigheter.

Enligt enkäten 2005 finns störst andel myndigheter som tagit fram en handlingsplan under Socialdepartementet, Kulturdepartementet, Miljödepartementet och Utbildningsdepartementet. Under dessa departement har mellan 30 och 40 procent av myndigheterna en plan.

De som lyckats sämst med att få fram färdiga handlingsplaner är myndigheter under Justitiedepartementet och Utrikesdepartementet. Ingen av myndigheterna under Utrikesdepartementet (UD) har en färdig handlingsplan 2005. Vid Handisams undersökning 2006 framkom dock att två av de åtta svarande myndigheterna under UD nu tagit fram en plan.

Det kan noteras att år 2005 uppgav åtta av de 14 sektorsmyndigheterna att de har en färdig handlingsplan. Det rör sig om Arbetsmiljöverket, Banverket, Boverket, Sjöfartsverket, Socialstyrelsen, Statens kulturråd, Riksförsäkringsverket och Vägverket. Året dessförinnan hade endast fyra sektorsmyndigheter tagit fram en plan. Vid undersökningen 2006 hade ingen av de återstående sex sektorsmyndigheterna tagit fram någon plan.

Diagram 4. Departement: Finns en färdig handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder enligt förordning 2001:526?*

Procentandel av myndigheter under respektive departement 2005, 2004 och 2003.

* En reservation bör ges till samtliga procentsiffror i diagrammen med departementsindelning. Det handlar ibland om låga totalsiffror. Fyra departement omfattar 7-10 myndigheter vardera. Därför kan procenttalen variera stort. Notera att två av tio svarande myndigheter under Försvarsdepartementet uppger att de har en färdig handlingsplan 2005. Året innan hade ingen av de svarande myndigheterna en handlingsplan och 2003 uppgav en myndighet att man hade en plan. Differensen mellan åren kan bero på bortfall eller att frågan preciserats bättre i de två senaste enkäterna, nämligen att det avser handlingsplan enligt förordning 2001:526. Handisams bedömning är att jämförelsen ändå är intressant för att påvisa skillnader mellan grupperna och visa utvecklingen över de tre åren. För exakta tal se tabell 27 i bilaga 2.

Saknar handlingsplan

Tidigare har 142 myndigheter lovat att anta en handlingsplan till den 1 februari 2006. Endast 50 myndigheter har gjort det. År 2006 saknar fortfarande 234 av 363 statliga myndigheter (65 procent) en handlingsplan för tillgänglighetsarbetet.

År 2005 uppger 78 procent av de svarande myndigheterna att de *inte* har en färdig handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga. Motsvarande andelar för år 2004 och år 2003 var 85 procent respektive 92 procent.

Av de 142 myndigheterna som fick Handisams enkät 2006 svarade 136 stycken, det vill säga 96 procent. Analysen visar att 50 av de 136 myndigheterna utarbetat en handlingsplan. Med de 77 som redan 2005 antagit en plan var den totala siffran för hur många statliga myndigheter i Sverige som upprättat en handlingsplan 127 av 363, det vill säga 35 procent.

Flertalet myndigheter saknar alltså fortfarande en handlingsplan för tillgänglighetsarbetet år 2006.

Varför går det så trögt?

Myndigheterna har ombetts beskriva sina svårigheter med att ta fram en handlingsplan. Det är ofta en person i chefsbefattning som besvarat frågan och lämnat kommentarer. Dessa kommentarer kan delas in i två grupper: De som anser att de inte behöver ta fram en plan och de som menar att arbetet är på gång och att de snart ska ta fram en plan.

”Vi behöver ingen plan”

Många myndigheter anser att de inte behöver ta fram en tillgänglighetsplan. Det bör noteras att flera av dem i sina svar endast talar om tillgängligheten i lokaler, de nämner inte information och verksamhet.

Exempel på kommentarer

”Vi är en liten myndighet.”

”Förordningen gäller inte oss på grund av verksamhetens art (§2 i förordningen).”

”Vi sitter i nya tillgängliga lokaler, därför behövs ingen handlingsplan.”

”Tillgänglighet finns redan integrerat i våra planer, därför behövs ingen särskild handlingsplan.”

”Vi ska snart läggas ner/flytta/håller på att omorganiseras.”

”Vi saknar kompetens, tid och resurser.”

”Vi ska snart ta fram en plan”

Exempel på kommentarer

”Vi ska precis börja, men har inte hunnit så långt.”

”Vi kommer snart att ta fram en plan.”

Planerar att ta fram en handlingsplan

I undersökningen 2004 uppgav 103 av de 324 svarande myndigheterna att de planerade att anta en handlingsplan före den 1 februari 2005. I nästa års undersökning kunde vi konstatera att det bara fanns 28 handlingsplaner fler än året dessförinnan. Samma fråga ställdes 2005 och då uppgav 142 myndigheter av de 363 svarande att de planerade att anta en handlingsplan före den 1 februari 2006, vilket dock endast 50 myndigheter gjorde.

I undersökningen 2006, som enbart riktades till de 142 myndigheter som tidigare uppgett att de skulle anta en handlingsplan före den 1 februari 2006, ställdes samma fråga ytterligare en gång. Då uppgav 78 av de 136 svarande myndigheterna att de planerar att ta fram en plan till den 1 februari 2007. 50 myndigheter hade som tidigare nämnts redan tagit fram en handlingsplan. De övriga svarade att frågan inte var relevant eller förklarade på olika sätt varför de inte tänker ta fram en plan. De som fortfarande saknade handlingsplan 2006 har fått skärpt styrning via sina regleringsbrev eller blivit befriade från att lämna in en handlingsplan, något som främst gäller små myndigheter med upp till tio anställda.

Med de skärpta uppdragen i många myndigheters regleringsbrev för 2006, förväntar vi oss en stark ökning som medför att ett betydande antal myndigheter under 2006 och 2007 kommer att anta eller initiera arbetet med handlingsplaner. Regeringen har genom sin skrivning ökat pressen på myndigheterna för att snabbare konkretisera regeringens politik.

Tillgänglighetsarbetets organisation

Myndigheterna har börjat organisera sitt tillgänglighetsarbete och det görs på lite olika sätt, exempelvis i projektform. Några myndigheter har lyckats ta ett helhetsgrepp om frågan och ser över både information, verksamhet och lokaler – medan andra myndigheter ännu saknar såväl struktur som ansvarig samordnare. Här redovisas utvecklingen över en treårsperiod baserat på myndighetsenkäterna 2003, 2004 och 2005.

I ”Riktlinjer för en tillgänglig statsförvaltning” nämns följande om ansvarsfördelningen:

”Myndighetschefen är ytterst ansvarig för att en myndighet ska bli tillgänglig. För att alla anställda ska bli medvetna om kravet på tillgänglighet och sitt eget ansvar i arbetet måste den högsta ledningen vara tydlig i sitt budskap. Åtgärder och resultat bör återrapporteras till myndighetschefen.”

I enkäterna ställs en fråga om huruvida myndigheten utsett någon person som ska samordna arbetet med att förbättra tillgängligheten. I de fall så skett, ställs en tilläggsfråga om personens kön.

Samordnare

Enkäterna visar att myndigheterna har börjat organisera sitt tillgänglighetsarbete och utse samordnare. År 2005 hade 54 procent av de svarande myndigheterna utsett en samordnare jämfört med 46 respektive 38 procent åren 2004 och 2003. Det är ungefär lika många kvinnor och män som är samordnare.

Vid 2005 års undersökning uppgav drygt en tredjedel av de svarande myndigheterna (36 procent), att de fortfarande saknar en samordnare.

Organisation

Det framkommer från myndigheternas svar att de har organiserat sitt arbete på olika sätt. Många myndigheter har kopplat sitt tillgänglighetsarbete till det systematiska arbetsmiljöarbetet och låtit skyddsombudet få en framträdande roll. En del myndigheter har inte riktigt tagit tag i frågan än och framhåller att de

inte utsett någon särskild samordnare och att ”uppgiften faller på kanslichefen och skyddsombudet”. Skyddskommittén involveras då ofta i arbetet.

Andra myndigheter svarar att ansvaret ligger hos chefen och att man utsett en ansvarig och en samordnare för uppgiften. Generaldirektören eller lagmannen har huvudansvaret och personalchefen utformar förslag till policy och samordnar insatserna med fastighetsägaren, inventerare och vaktmästare. Den administrativa chefen tar fram en tillgänglighetsplan som anger myndighetens målsättning. Därefter ska det tas fram en konkret handlingsplan. Detta arbete sker ofta i samarbete med myndighetens partsammansatta samverkansgrupp. Därefter tas beslut av generaldirektören.

Ur enkätsvaren 2005 kan vi alltså utläsa en tendens att fler myndigheter börjat utse en samordnare som arbetar i en arbetsgrupp. Samordnaren är den som samordnar arbetet med den handlingsplan som ska tas fram när inventeringarna är klara. Det är vanligt att samordnaren även sköter kontakterna med ansvariga (lokalsansvarig, webbansvarig) och ansvarar för att påbörjade inventeringar slutförs. Organisationsmässigt kan samordnaren vara arbetsgivarens representant och i arbetsgruppen ingår oftast även en representant för arbetstagarna samt huvudskyddsombudet. Arbetsgruppen samarbetar och utarbetar, följer upp och utvärderar myndighetens tillgänglighetsplan. Vid ett universitet bestod arbetsgruppen av en bredare sammansättning av personer med representanter från informations-, personal-, biblioteks- och IT-avdelningarna samt även en samordnare för studenter med funktionshinder.

Enkätsvaren visar att det också är vanligt att tillgänglighetsarbetet sköts i projektform. En myndighet nämner att två personer (servicechefen samt en socialkonsult med stor erfarenhet av handikappfrågor) har gjort en utredning i syfte att förbättra tillgängligheten för människor med funktionshinder. De har en projektansvarig med arbetsgrupp som ansvarar för olika delar av tillgängligheten – en person för lokalfrågor, en annan för webben och en tredje för övriga tillgänglighetsfrågor (samordnaren).

På några myndigheter har man valt att lägga ut tillgänglighetsarbetet på en extern konsult.

Vid vissa större myndigheter uppger man att man numera integrerar tillgänglighetsarbetet i den ordinarie verksamheten. En myndighet nämner att i arbetsmiljösamordnarens arbetsuppgifter ingår att tillsammans med servicechefen, som är ansvarig för ny- och ombyggnationer, verka för att riktlinjerna enligt förordningen 2001:526 ska efterlevas. En annan myndighet uppger följande:

”En utredning är just genomförd med syfte att föreslå en ny organisation för allt mångfaldsarbete ur såväl anställdas som studentperspektiv.

Organisationen ska arbeta preventivt med planer och åtgärder för att skapa en arbets- och studiemiljö som fungerar för alla...”

Några myndigheter har tagit ett helhetsgrepp om sitt tillgänglighetsarbete och ser ut att ha lyckats integrera arbetet med förordningens tre delar – tillgängliga lokaler, tillgänglig verksamhet och tillgänglig information – i sin ordinarie organisation.

Bland återstående svarande myndigheter antyder man i svaren att deras tillgänglighetsarbete främst handlar om att göra lokalerna mer tillgängliga, att servicechefen bevakar att lokaler som byggs om även får en bra tillgänglighet.

Beklagligt är att en del myndigheter hänvisar till ad hoc-lösningar, det vill säga att de löser problemen först när de uppstår.

Arbetet kring handlingsplan

En övergripande policy för tillgänglighetsarbetet ska finnas inom varje myndighet. Detta saknas i stor utsträckning idag, men bland de policybeskrivningar som ändå finns har kvaliteten förbättrats. De börjar bli mer konkreta och målinriktade.

Enligt Handisams riktlinjer bör en handlingsplan beskriva hur myndigheten tänker arbeta för tillgängligheten. En övergripande policy för tillgänglighetsarbetet ska finnas. Den kan ingå i handlingsplanen eller vara ett fristående dokument. Handlingsplanen behöver nödvändigtvis inte vara ett separat dokument utan kan samordnas med en annan plan, exempelvis likabehandlingsplan eller mångfaldsplan.

Handlingsplanen ska innehålla en beskrivning av hur arbetet är organiserat, resurser och ansvarsfördelning, en nulägesbeskrivning som bygger på inventeringar, en analys med prioriteringar för att ta fram mätbara delmål på kort och lång sikt, en plan för åtgärder och genomförande, en plan för att följa upp åtgärder och utvärdera myndighetens handlingsplan. Utvärderingen kan sedan leda till en uppdaterad och reviderad handlingsplan.

Påbörjat arbetet

Av samtliga svarande myndigheter år 2005 uppgav 52 procent (190 myndigheter) att de påbörjat arbetet med att ta fram en handlingsplan för hur lokaler, verksamhet och information ska bli tillgänglig för personer med funktionshinder. Det kan jämföras med 2004 års enkät, då 45 procent (145 myndigheter) uppgav att de påbörjat arbetet, och i enkäten 2003 var andelen 35 procent (133 myndigheter).

Vi kan konstatera att årligen har omkring tio procent fler myndigheter påbörjat sitt arbete med handlingsplaner. Men vi kan också konstatera att arbetet sker i olika takt för myndigheter under olika departement. Öknings-takten har till exempel avstannat för myndigheter under Socialdepartementet, Kulturdepartementet och Finansdepartementet, men har ökat väsentligt bland myndigheter under Miljödepartementet.

Medvetenheten om förordningen verkar ha ökat bland de departement som tidigare hade få myndigheter med påbörjat arbete, medan en mättnad tycks ha infunnit sig bland de departement som tidigare varit framgångsrika i sitt tillgänglighetsarbete.

Formulerat tillgänglighetspolicy

Myndigheter bedriver olika verksamheter och har olika visioner, mål, resurser, ambitioner och utgångsläge. Varje myndighet måste därför analysera sin verksamhet och sedan ta ställning till vad tillgänglighetskraven innebär specifikt för dem. För att alla anställda ska bli medvetna om tillgänglighetsarbetet, kraven som ställs och sitt eget ansvar måste den högsta ledningen vara tydlig i sitt budskap. En övergripande policy som tydligt markerar hur myndigheten ser på frågan behöver därför tas fram av ledningen och utgöra grund för det fortsatta arbetet. År 2005 uppger 32 procent av de svarande myndigheterna att de formulerat en policy. De två tidigare åren gällde det för 24 respektive 16 procent.

Kvaliteten i policybeskrivningarna har förbättrats på så sätt att de börjar bli mer konkreta och målinriktade. Så här skriver en av de svarande:

”Arbetet med att skapa förutsättningar för funktionshindrades delaktighet ska bedrivas som en integrerad del i verksamheten. Myndigheten strävar efter att lokaler, verksamhet och information ska vara tillgängliga för funktionshindrade och strävar efter att undanröja hinder och göra information och dokumentation tillgängliga för en bred allmänhet. Myndigheten ska följa utvecklingen av stödfunktioner för människor med funktionshinder och ska särskilt beakta detta i fråga om våra lokaler, verksamhet och information. Det ska vara lätt för funktionshindrade att kontakta oss och de ska få ett korrekt och värdigt bemötande. Funktionshinder får inte medföra svårigheter att få och inneha anställning hos myndigheten eller att bli befordrad och få internutbildning. Tillgänglighetsaspekter ska beaktas vid upphandling.”

Men många myndigheter saknar fortfarande ett generellt tänkande kring tillgänglighet för alla. De hänvisar istället till att ge hjälp i det enskilda fallet eller att anpassa lokalerna vid behov:

”All personal ska hjälpa funktionshindrade så att de har samma möjligheter som personer utan funktionshinder att tillgodogöra sig myndighetens tjänster.”

Anmärkningsvärt är också att en del myndigheter förväntar sig att förordningen enbart handlar om lokaler och de nämner överhuvudtaget inte verksamhet och information:

”Byggnaden är anpassad.”

Startat inventeringsarbete

Vid undersökningen 2005 uppgar 21 procent av de svarande myndigheterna att inget inventeringsarbete har påbörjats. Vi kan därmed konstatera att 79 procent av dem har påbörjat eller redan genomfört inventeringar av sina lokaler eller sin information. Det är fler än föregående år, då 72 procent av de svarande myndigheterna uppgav att de påbörjat inventeringsfasen. Det är också fler än året dessförinnan, då motsvarande andel var 62 procent.

Det bör noteras att en hel del myndigheter har kommit igång med sina inventeringar, men inte i lika hög grad med sitt handlingsplanarbete. Vid undersökningen 2005 uppgav 79 procent av de svarande att de påbörjat inventeringsarbetet, men endast 52 procent hade påbörjat arbetet med handlingsplanen.

En förklaring till att vissa myndigheter påbörjat sitt tillgänglighetsarbete tidigare än andra kan vara att man tidigt haft insikt om mänskliga rättigheter. FN:s standardregler för full delaktighet och jämlikhet i samhället för människor med funktionshinder antogs av generalförsamlingen redan 1993. Förordningen med krav på att myndigheten ska genomföra inventeringar kom först 2001.

Anlitat externa konsulter

Enkätsvaren visar att myndigheterna i sitt inventeringsarbete endast i begränsad omfattning tar hjälp utifrån. En fjärdedel anlitar arkitekt och omkring en femtedel anlitar tillgänglighetskonsult. Andelarna skiljer sig marginellt mellan de tre undersökningstillfällena. Enbart när det gäller anlitan av webbkonsult kan vi se en mer markant ökning, från 19 procent av de svarande år 2003 till 30 procent år 2005.

Handlingsplanens innehåll

Drygt en tredjedel av de svarande myndigheterna föreslår konkreta åtgärder i åtgärdsplanen 2005. En svag förbättring kan märkas över tid enligt den egenbedömning som myndigheterna gjort. Men det finns fortfarande många myndigheter som inte arbetar planmässigt med att förbättra tillgängligheten, utan löser problemen först när de uppstår. I enkäten 2005 uppgav 35 procent av svarande myndigheter att de föreslår konkreta åtgärder i en åtgärdsplan. Motsvarande andelar för 2004 och 2003 är 30 respektive 25 procent.

Kontakt med handikapprörelsen

Handikapprörelsen kan vara den resurs myndigheten behöver i detta arbete. Enligt artikel 18 i FN:s standardregler ska staterna erkänna handikapporganisationernas rätt att representera människor med funktionshinder. De ska också erkänna handikapporganisationernas rådgivande roll när det gäller att fatta beslut i handikappfrågor. I samband med utbildningsinsatser om tillgänglighet rekommenderar vi att myndigheten involverar människor med funktionshinder. Dessutom kan myndigheten ha nytta av synpunkter från användare med funktionshinder när prioriteringar ska göras mellan olika förbättringsinsatser. Vid utvärderingen av dessa insatser kan en dialog med användarna ge en god förståelse för problematiken, vilket kan leda till att det blir lättare att prioritera framtida insatser. I enkäten frågas därför efter om myndigheterna har etablerat kontakt med handikapprörelsen i sitt tillgänglighetsarbete.

I enkäten 2005 uppgav 30 procent av de svarande myndigheterna att de etablerat kontakt med handikapprörelsen, jämfört med 27 procent 2004 och 21 procent 2003. Det är ingen stor ökning. Av kommentarerna att döma tycks generellt sett kontakterna ha kommit till stor nytta i myndigheternas tillgänglighetsarbete.

Myndigheterna har förklarat på vilket sätt de tagit kontakt med handikapprörelsen i sitt arbete med att göra myndigheten tillgänglig. Svaren visar att kontaktytorna varierar. Några myndigheter uppger att de har kontinuerlig kontakt med handikapprörelsen och att det i vissa fall ingår i deras verksamhet att ha denna typ av samarbete. Det är också vanligt att myndigheten i sin information och kommunikation, främst webbplatsen, tagit stöd från rörelsen. Lika vanligt är det att myndigheterna uppger att de har fått stöd vid ombyggnader. De har till exempel tillkallat experthjälp för sitt skyltprogram, sin ventilation och sin hörseltekniska utrustning. Flera myndigheter uppger att de deltagit i utbildningar i funktionshinderkunskap och tillgänglighet och då tagit del av handikapprörelsens informationsmaterial.

Det förekommer att myndigheter endast haft enstaka kontakter med handikapprörelsen. Det kan dock noteras att myndigheter med egen personal med funktionshinder uppger att de haft stor nytta av sina anställdas erfarenhet i myndighetens tillgänglighetsarbete. Handikapprörelsen har också varit till hjälp när myndigheten börjat genomföra sin tillgänglighetsinventering eller i samband med utvärderingen av genomförda insatser.

Det är fortfarande många myndigheter som inte kommit särskilt långt i sitt arbete, men flera av dessa uppger att de planerar att ta kontakt med rörelsen. För detta behöver handikapprörelsen ges möjlighet att utveckla och bygga upp sitt stöd till myndigheterna.

Dokument som varit till hjälp i arbetet

Enligt förordningen ska Förenta Nationernas standardregler vara vägledande. FN har slagit fast vad som krävs av ett samhälle för att människor med funktionshinder ska kunna bli fullt delaktiga och jämlika. Sverige har lovat att följa dessa regler. Statliga myndigheter kan samråda med Handisam för att förbättra sin tillgänglighet för människor med funktionshinder, tidigare skedde samråd med Handikappombudsmannen (HO).

Det bör nämnas att handikapporganisationer, nationella institutioner för mänskliga rättigheter och FN-organ sedan 2001 har aktivt deltagit i arbetet med att tydliggöra vad skyddet för de mänskliga rättigheterna innebär för människor med funktionshinder världen över. En ny konvention har arbetats fram. Sverige skrev under ”FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionshinder” den 30 mars 2007. Konventionen spänner nästan över alla samhällsområden och ställer krav på tillgänglighet för både lokaler och kommunikationer, men också på tillgänglig information och service. Diskrimineringskyddet är också mer omfattande än det svenska diskrimineringskyddet. Konventionen träder ikraft när 20 länder ratificerat den och börjar då gälla i dessa länder. Den kommer med stor sannolikhet att påverka den handikappolitiska utvecklingen världen över.

År 2005 uppgav en större andel än tidigare att de använt sig av HO:s material. Om vi enbart ser till de 190 myndigheter som påbörjat arbetet med en handlingsplan, uppgav nästan alla (92 procent) att de använder riktlinjerna och drygt två tredjedelar (69 procent) att de haft hjälp av inventeringsformulären och checklistorna. Drygt hälften har haft hjälp av HO:s webbplats (57 procent) och HO:s broschyrserie ”En myndighet för alla” (51 procent). Knappt en tredjedel har konsulterat vägledningen för 24-timmarswebben (32 procent) och de hittills utkomna rapporterna från myndighetsenkäterna (29 procent). En fjärdedel (26 procent) har använt sig av Tillgänglighetscentrets webbplats.

Om man ser till de 145 myndigheter som hade påbörjat arbetet 2004, uppgav 88 procent att de hade använt riktlinjerna och 61 procent att de haft hjälp av inventeringsformulären och checklistorna.

År 2003 uppgav 80 procent av de 133 myndigheter som då hade påbörjat arbetet med handlingsplaner att de använde riktlinjer och 53 procent att de haft hjälp av inventeringsformulär och checklistor.

Det verkar som om informationssatsningarna med riktlinjer, checklistor, rapporter och webbinformation har nått sin målgrupp. Handisam har tagit över detta ansvar från HO och en stor del av denna information har utvecklats vidare och finns nu på www.handisam.se

Andra policydokument

Myndigheterna börjar successivt uppmärksamma att de utöver att ta fram en handlingsplan också ska integrera tillgänglighetsperspektivet i andra policydokument, exempelvis inom sitt systematiska arbetsmiljöarbete, i sin mångfaldsplan och i sin jämställdhetsplan.

Alla arbetsplatser ska förbättra arbetsmiljön och motverka diskriminering. För detta arbete används olika typer av handlingsplaner, till exempel policydokument och rutiner för systematiskt arbetsmiljöarbete, mångfaldsplan, jämställdhetsplan, miljöledningssystem och verksamhetsplan. Handikapperspektivet ska genomsyra all verksamhet.

Tillgänglighetsperspektivet ska vara en integrerad del i beslutsprocesser och utformning av verksamheter. Människor har olika förutsättningar. Nedsatt funktionsförmåga är en av flera naturliga variationer hos en befolkning. Att identifiera och undanröja hinder för personer med funktionshinder är ett viktigt led i detta arbete. Målet är att ge full delaktighet och jämlikhet för människor med funktionshinder. Det kan vara viktigt att fråga sig vilka konsekvenser olika beslut kan få för människor med funktionshinder. Det kan exempelvis behöva klargöras att tillgänglighetsaspekter ska beaktas när ändringar sker i lokaler eller vid omorganisationer. Annat som bör tydliggöras är vem som har ansvaret för att tillgänglighetsperspektivet finns med vid planering av utbildning, vid inköp och upphandling samt vid skötsel och underhåll.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

År 2005 uppgav 45 procent av samtliga svarande myndigheter att de integrerar tillgänglighetsperspektivet i sitt systematiska arbetsmiljöarbete. Det är tio procentenheter fler än 2004 och 20 procentenheter fler än 2003.

Av kommentarerna 2005 kan vi utläsa en större benägenhet att integrera tillgänglighetsperspektivet i det systematiska arbetsmiljöarbetet, än vad vi kunde de första åren. En del myndigheter för in tillgänglighetsperspektivet i samband med revidering av arbetsmiljöpolicy. Andra tänker se över rutinerna för sina skyddsroundsprotokoll, för att få med tillgänglighetsperspektivet där. Några myndigheter nämner att de inom ramen för sitt ledar- och kompetensutvecklingsprogram genomför utbildning om tillgänglighet. Det är dock anmärkningsvärt att en del myndigheter uttrycker att tillgänglighetsperspektivet integreras först då det uppkommer särskilda behov av insatser och att de först

då tar ställning. Drygt hälften av de svarande myndigheter som har en skriftlig policy, har ännu inte integrerat ett tillgänglighetsperspektiv i sitt arbetsmiljöarbete, trots att det enligt arbetsmiljölagen ska ingå.

Mångfaldsplan

Vid enkäten 2005 uppgav 33 procent av samtliga svarande myndigheter att de integrerar tillgänglighetsperspektivet i sin mångfaldsplan. Det är sex procentenheter fler än året före och 15 procentenheter fler än 2003.

I kommentarerna kan vi utläsa att vissa större myndigheter försöker ta ett helhetsgrepp om det planmässiga arbetet och föra in olika diskrimineringsgrunder som ålder, kön, religion, sexuell läggning och funktionshinder. Flera myndigheter uppger också att de ska se över alla sina måldokument och handlingsplaner och vid behov uppdatera dem så att tillgänglighetsperspektivet integreras när planerna revideras.

Det är värt att notera att omkring hälften av myndigheterna uppger att de inte integrerar tillgänglighetsperspektivet i sin mångfaldsplan – trots att begreppet mångfald även omfattar människor med funktionshinder.

Jämställdhetsplan

Vid enkäten 2005 uppgav 30 procent av samtliga myndigheter att de integrerar tillgänglighetsperspektivet i sin jämställdhetsplan. Det är åtta procentenheter fler än året före och 15 procentenheter fler än 2003. I kommentarerna från övriga myndigheter kan vi utläsa att tillgänglighetsperspektivet kommer att integreras då jämställdhetsplanen revideras. Andra myndigheter uppger att den redan är integrerad genom hänvisningar till handlingsplanen för tillgänglighet. Men tid och resurser ses som ett hinder.

Vi kan också utläsa att fler myndigheter integrerar sin jämställdhetsplan med sin mångfaldsplan nu än tidigare år och samtidigt integrerar de ibland också ett tillgänglighetsperspektiv.

Det är värt att notera att så stor andel som 62 procent av myndigheterna uppger att de inte integrerar tillgänglighetsperspektivet i sin jämställdhetsplan 2005.

Handlingsplanens kvalitet

Kvalitetsgranskningen baseras på myndighetsenkäterna 2004, 2005 och 2006. De tre undersökningarna visar att de flesta handlingsplaner innehåller viktiga kriterier för ett målinriktat tillgänglighetsarbete. Däremot kan man inte utläsa någon förbättring vad gäller planernas innehåll nu jämfört med tidigare år. Det kan tyda på att senare tillkomna planer inte varit lika genomarbetade.

Myndigheter ska genomföra inventeringar och upprätta handlingsplaner för att göra sina lokaler, sin verksamhet och sin information tillgänglig för personer med funktionshinder. Myndigheterna ska samråda med Handisam i detta arbete. Handisam i sin tur har regeringens uppdrag att granska kvaliteten i handlingsplanerna.

Andelen myndigheter som har eller är på väg att ta fram handlingsplaner har successivt ökat. För att öka takten ytterligare har regeringen skärpt styrningen genom att i 2006 års regleringsbrev ge de myndigheter som ännu inte tagit fram handlingsplaner för tillgänglighetsskapande åtgärder i uppdrag att göra det under år 2006. I och med bildandet av Handisam stärktes stödet till myndigheterna.

Att ta fram en handlingsplan är det första steget i det systematiska tillgänglighetsarbetet. Men vilken kvalitet håller planerna? Hur kan man beskriva kvaliteten i handlingsplanerna? Här följer några tänkbara kriterier:

- En plan som är antagen av ledningen bedöms vara bättre förankrad och därmed få bättre genomslag än en som inte är antagen.
- En plan som är aktuell bedöms vara mer tillförlitlig än en som har antagits för flera år sedan.

Ett visst stöd får myndigheterna av Handisams enkät. Där ställs ett antal frågor som syftar till att ge en bild av kvaliteten i arbetet med myndigheternas handlingsplaner. Myndigheternas svar på frågor om innehållet i den färdiga handlingsplanen ger också en uppfattning om planernas kvalitet.

Kvalitetsgranskningen baseras på myndighetsenkäterna 2004, 2005 och 2006. 2006 års enkät vände sig, till skillnad från de tidigare, till ett begränsat antal myndigheter. I kvalitetsgranskningen ingår endast svaren från de myndigheter som hade en färdig handlingsplan. Från 2004 ingår 49 planer, från

2005 ingår 77 planer och från 2006 ingår de 50 planer som tillkom efter september 2005.

Antagen handlingsplan

2005 var 87 procent av planerna antagna av myndighetens ledning, jämfört med 84 procent 2004 och 67 procent 2003. Arbetet med att anta planer går sakta framåt.

Reviderad handlingsplan

Två av tre handlingsplaner har inte reviderats. Den vanligaste anledningen är att planerna antagits nyligen. För andra policyplaner, som till exempel jämställdhetsplan och likabehandlingsplan, krävs en årlig revidering enligt lag. Handisam anser att även en tillgänglighetsplan ska uppdateras och revideras med jämna mellanrum, helst årligen – annars finns risk för att planen inte fyller sin funktion.

Handlingsplanens kvalitet – framsteg och brister

Handisam har granskat kvaliteten genom att fråga om planerna innehåller elva moment:

1. Innehåller planen en policy för myndighetens arbete?
2. Tar planen upp hur myndigheten lägger upp arbetet med inventeringar av lokaler, information och kommunikation?
3. Innehåller planen förslag på konkreta (mätbara) åtgärder för myndighetens lokaler?
4. Innehåller planen förslag på konkreta (mätbara) åtgärder för myndighetens information och kommunikation?
5. Anges tidpunkter för utvärdering av planen?
6. Anges tidpunkter för revidering av planen?
7. Framgår av planen hur myndigheten samverkar med handikapp-
rörelsen?
8. Framgår av planen att jämställdhetsperspektivet ska beaktas i myndighetens tillgänglighetsarbete?

9. Tar planen upp att tillgänglighetskrav ska beaktas i samband med att myndigheten gör upphandlingar av varor och tjänster?
10. Anges hur myndigheten tänkt öka de anställdas kompetens om tillgänglighet för personer med funktionshinder?
11. Anges hur myndigheten ska hantera klagomål kring brister i tillgänglighet för personer med funktionshinder?

Den självskattning som myndigheterna har gjort visar att allt fler kvalitetskriterier uppfylls. År 2006 och 2005 svarade fler myndigheter ”ja” på åtta eller fler av frågorna ovan, jämfört med 2004. En kvalitetsgranskning av en utomstående bedömare skulle eventuellt kunna ge ett annat resultat. Handisam avser därför att vidareutveckla granskningen genom en interaktiv checklista på webben och genom att låta experter granska slumpvis utvalda planer.

Framsteg

De tre undersökningarna visar att de flesta planer innehåller viktiga kriterier för ett målinriktat tillgänglighetsarbete. Mellan 65 och 80 procent av de svarande myndigheterna uppger att planen innehåller en policy. Lika många uppger att planen innehåller förslag på konkreta mätbara åtgärder för att göra myndighetens lokaler tillgängliga. Detsamma gäller för att ha en strategi för arbetet med inventeringar av lokaler, information och kommunikation och för att myndigheten tänkt öka de anställdas kompetens i frågor som rör tillgänglighet för personer med funktionshinder.

Något färre, mellan 60 och 70 procent, uppger att planen innehåller tidpunkter för revidering och tidpunkter för utvärdering av planen. Lika stor andel uppger att deras planer innehåller konkreta mätbara åtgärder för att göra myndighetens information och kommunikation tillgänglig.

Överlag innehåller något fler av handlingsplanerna ovan nämnda kvalitetskriterier 2006 jämfört med 2005 och 2004.

Brister

Vid de tre senaste undersökningarna tar mindre än 60 procent upp att tillgänglighetskrav ska beaktas i samband med att myndigheten gör upphandlingar av varor och tjänster.

Det är också mindre vanligt att myndigheternas tillgänglighetsplaner innehåller moment om jämställdhet, rutiner för klagomål och samverkan med handikappörelsen. Endast en tredjedel nämner att ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas i myndighetens tillgänglighetsarbete. Omkring en fjärdedel anger

hur de ska hantera klagomål kring brister i tillgänglighet för personer med funktionshinder eller tar upp hur man samverkar med handikapprörelsen.

Visserligen har fler myndigheter en handlingsplan 2005 jämfört med 2004 (77 respektive 49 myndigheter), men svaren visar inte på någon större förbättring när det gäller planernas innehåll. Ser vi till 2006 innehåller obetydligt fler av handlingsplanerna de undersökta kvalitetskriterierna. Det förefaller som om myndigheterna inte ser de ovan nämnda kriterierna som särskilt betydelsefulla i sin handlingsplan.

Åtgärdsplanernas kvalitet

Åtgärdsplan för lokaler

2006 års enkät riktades enbart till de myndigheter som utlovat att de skulle ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006. När Handisam frågar dessa myndigheter om konkreta, mätbara åtgärder för myndighetens lokaler, så utskiljer sig svaren på två av delfrågorna. Det är nu betydligt färre som kostnadsberäknat sina föreslagna åtgärder (24 procent år 2006 jämfört med 56 procent 2005 och 45 procent 2004) och det är betydligt färre som uppger att tidsramar är kopplade till budget (38 procent 2006 jämfört med 59 respektive 42 procent).

Detta kan betyda att åtgärdsplanerna för lokaler som tagits fram 2006 inte processats lika grundligt som de som redovisats i de två tidigare enkäterna.

Åtgärdsplan för information och kommunikation

På en punkt märks en tydlig förbättring. Tre fjärdedelar av myndigheterna med handlingsplan anger år 2006 att deras handlingsplan innehåller tidpunkter för uppföljning av åtgärder för myndighetens information och kommunikation. Det kan jämföras med två tredjedelar år 2005 och hälften år 2004.

När Handisam år 2006 ställer frågor om information och kommunikation till de myndigheter som utlovat att de skulle ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006, så utmärker sig här samma två frågor som i avsnittet ovan. Det är betydligt färre som kostnadsberäknat sina föreslagna åtgärder (18 procent 2006 jämfört med 39 procent 2005 och 45 procent 2004) och det är betydligt färre som uppger att tidsramar är kopplade till budget (27 procent jämfört med 44 respektive 45 procent). Detta kan alltså betyda att åtgärdsplanerna för information och kommunikation som tagits fram håller en sämre kvalitet 2006 än de åtgärdsplaner som redovisats i de tidigare enkäterna.

Åtgärdsplanernas kvalitet 2006

Undersökningen 2006 visar att åtgärdsplanerna för lokaler och information sällan är kostnadsberäknade och att tidsramarna sällan är kopplade till budget. Det är omkring 20 till 30 procentenheter färre som uppger dessa svar 2006 jämfört med 2005 och 2004.

Åtgärdsplanerna år 2006 verkar utifrån detta resultat inte vara lika genomarbetade som planerna från de två föregående åren. Visserligen kan vissa kostnader ligga på en annan budget än den för åtgärdsplanens åtaganden. Det rör sig exempelvis om åtgärder som fastighetsägaren ändå tänkt göra. Det är då fastighetsägarna och inte myndigheten som vanligtvis tar ansvar för kostnadsberäkningar. Det handlar om så kallade ”passa-på-åtgärder” som ommålning, upprustning av entrén, en ny reception etc, åtgärder som kan rymmas inom en annan budget. Ändå är differensen mellan 2006 och de två åren dessförinnan så stor att det är uppenbart att myndigheterna i den senaste undersökningen inte hunnit med beräkningarna i sina åtgärdsplaner.

En fortsatt granskning av handlingsplanernas kvalitet enligt vad som tidigare beskrivits är nödvändig för att Handisam ska kunna ge rätt stöd till myndigheterna och för att planerna verkligen ska kunna utgöra ett användbart instrument för myndigheternas systematiska tillgänglighetsarbete.

Handisam utvecklar formerna för uppföljning och utvärdering av tillgänglighetsarbetet i staten. Det gör vi bland annat genom att arbeta fram en elektronisk tjänst, e-tjänsten, där vi och andra berörda ska kunna följa arbetet på ett samlat sätt.

Slutsatser

Till följd av resultaten från tidigare enkäter har regeringen noterat att tillgänglighetsarbetet går alltför långsamt. Det har blivit allt tydligare att förordningens budskap inte nått fram till myndigheterna. Som ett komplement till förordningen 2001:526 har regeringen använt myndigheternas regleringsbrev för att stärka sin styrning.

Under perioden 2005-2006 fick omkring 160 myndigheter skrivningar i sina regleringsbrev eller indirekt uppdrag genom andra myndigheters regleringsbrev⁷. Uppdragen handlade om att ta fram handlingsplan enligt förordningen, vanligtvis till den 1 mars 2007, och i detta arbete samråda med Handisam. Så här ser skrivningen ut för många av de myndigheter som fått uppdraget:

”Myndigheten skall i samråd med Myndigheten för handikappolitisk samordning upprätta handlingsplaner för hur lokalerna, verksamheterna och informationen vid myndigheten skall bli tillgänglig för personer med funktionshinder enligt förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken. Dessa handlingsplaner skall redovisas till Myndigheten för handikappolitisk samordning senast den 1 mars 2007.”

Myndigheterna har ett eget ansvar. Det ska framhållas att vissa myndigheter har kommit långt i sitt arbete. Men många har knappt börjat. Bara 127 av 363 myndigheter har den 1 mars 2006 en handlingsplan. Detta räcker inte om vi ska kunna se en reell förändring till år 2010.

Handisam ger förstärkt stöd, följer upp och utvärderar

Enkätsvaren visar att myndigheterna efterfrågar nyhetsbrev och mer information om tillgänglighet. Handisam ger därför stärkt stöd till myndigheterna på olika sätt. Vi har bland annat omarbetat riktlinjer för en tillgänglig statsförvaltning i en ny rapport med titeln ”Riv hindren – riktlinjer för tillgänglighet”.

Nyhetsbrev, informationsbroschyrer och fördjupningsblad som kompletterar riktlinjerna tas kontinuerligt fram. Material om tillgänglighet och upp-

⁷ De flesta myndigheter har fått skrivningar direkt i sina regleringsbrev, men vissa myndigheter har fått uppdraget genom gemensamma skrivningar t ex genom Domstolsverkets uppdrag som inkluderar alla tingsrätter, länsrätter, kammarrätter, hovrätter, Högsta domstolen, Regeringsrätten samt hyres- och arrendenämnderna. Högskolorna har från 2005 haft en gemensam skrivning som täcker alla högskolor. Även länsstyrelserna har haft gemensamma skrivningar.

daterade inventeringsformulär finns att läsa på Handisams webbplats www.handisam.se. Mer information läggs ut på webbplatsen, bland annat goda exempel och frågor och svar. Som ett underlag för myndighetens egen bedömning har Handisam också utarbetat en checklista så att myndigheterna själva kan kontrollera att de har fått med det viktigaste i sin handlingsplan. Externt verkar Handisam också genom konferenser, seminarier och föreläsningar.

I enkätsvaren och genom andra kontakter framkommer att myndigheterna efterfrågar ett mer effektivt verktyg för att inventera tillgängligheten i den fysiska miljön, då en stor mängd information ska hanteras. Handisam utreder därför möjligheten att medverka i utvecklingen av ett automatiserat verktyg som stöd till myndigheterna vid inventering och tillgänglighetsförbättring av lokaler.

Handisam arbetar även med att ta fram ett verktyg för att på ett effektivt sätt följa upp förordningens efterlevnad. Därutöver utvecklas en metod för djupare granskning av kvaliteten i myndigheternas handlingsplaner. Det är känt att utvecklingen av elektronisk förvaltning gör det enklare för myndigheter att samverka och för medborgare och företag att bevaka sina rättigheter och att fullgöra sina skyldigheter. Det underlättar också för massmedia att kritiskt granska myndigheternas arbete. Vi håller därför på att utveckla en e-tjänst för att effektivt kunna vara den samrådspartner som förordningen föreskriver och som myndigheterna efterfrågar. Handisams nya e-tjänst kommer att lanseras under 2007. Den är tänkt att underlätta för Handisams uppföljning av myndigheternas arbete samtidigt som den ska underlätta för myndigheterna att mer effektivt och systematiskt arbeta med sin tillgänglighet.

Regeringen styr genom förordning och regleringsbrev. Handisam, som är en stabsmyndighet åt regeringen, ska leverera underlag till regeringen som stöd för den handikappolitiska styrningen. Handisam avser därför att undersöka om statens styrning med förordning och regleringsbrev lett till faktiska tillgänglighetsförbättringar. Det vill säga om statens redskap bidragit till att driva på utvecklingen av bättre tillgänglighet för människor med funktionshinder. Genom att göra en utvärdering genom en effektanalys och en orsaksanalys kan vi få veta om statens styrning gett önskad effekt. Handisam planerar därför att under 2007 göra en fördjupad utvärdering för att se hur den reella tillgängligheten utvecklats på statliga myndigheter när det gäller deras verksamhet, information och lokaler. I analysen ingår en förstudie från 2003 och en efterstudie 2007. Vi söker svar på frågorna; "Vad blev resultatet av regeringens insatser (förordningen och uppdrag i regleringsbrev)?" , "Vilka faktorer samverkade med insatserna vad gäller detta resultat?"(se diagram 3)

Vad kan andra aktörer göra?

Från myndigheternas kommentarer i enkäterna ser vi att de svarande ofta har dålig kunskap om den handikappolitiska utvecklingen och dessutom bristande kunskap om funktionshinder och diskriminering. Myndigheterna skulle kunna vara tydligare och specificera att deras kompetensförsörjning också ska inkludera ett funktionshinderperspektiv. Mot bakgrund av de handikappolitiska målen och att staten ska vara ett föredöme är borde det vara självklart att funktionshinderperspektivet ska ingå.

- **Handisam anser** att myndigheterna ska föra in krav på sin kompetensförsörjning för att öka kunskapen om de handikappolitiska målen och om tillgänglighet för människor med funktionshinder.

Vidare visar resultaten från enkäterna att kontakten mellan myndigheterna och handikapprörelsen är dåligt utvecklad. Handikapprörelsen skulle kunna utgöra den kunskapsresurs som myndigheterna behöver i sitt tillgänglighetsarbete. Ansvaret ligger på båda parter. Men myndigheterna ser inte alltid nyttan i ett samarbete och det kan finnas en oro bland organisationerna att de blir alltför uppbokade och får en orimlig börda.

Myndigheterna, å sin sida, har ett eget ansvar att bygga upp ett samarbete med handikapprörelsen och ta fram metoderna för att ett sådant samarbete kan utvecklas.

Det är angeläget att handikapporganisationerna⁸ å andra sidan ges möjlighet att skaffa sig beredskap för att utgöra den kontakt och kunskapsbas som myndigheterna efterfrågar.

- **Handisam anser** att myndigheterna ska utveckla metoder för ett mer effektivt samarbete med handikapprörelsen och att handikapprörelsen ska ges möjlighet att utveckla sitt stöd till myndigheterna.

Resultaten från enkäterna visar vidare att många myndigheter tycker att arbetet med tillgänglighet är viktigt, men har svårt att se hur de tvärsektoriella områdena med olika planer ska fungera effektivt (Handlingsplan för tillgänglighet, Policy för det systematiska arbetsmiljöarbetet, Mångfaldsplan, Jämställdhetsplan, Likabehandlingsplan, Miljöledningssystem, Systematiskt brandskyddsarbete etc). Man borde kunna dra nytta av varandras respektive områden på

⁸ I en förordning (2000:7) om statsbidrag till handikapporganisationer framställs bland annat att statsbidraget ska stödja handikapporganisationer i deras arbete för full delaktighet och jämlikhet i samhället för personer med funktionshinder.

ett bättre sätt. Handisams riktlinjer talar för att tillgänglighetsperspektivet enligt förordning 2001:526 ska integreras med andra områden. Eftersom arbetsmiljölagen och det systematiska arbetsmiljöarbetet överlappar andra områden kan en tänkbar utveckling vara att se över hur de tvärsektoriella planerna kan integreras inom till exempel det systematiska arbetsmiljöarbetet.

- **Handisam anser** att det behövs en översyn av planer inom olika tvärsektoriella områden där man också ser över respektive riktlinjer och modeller för analys och uppföljning. Man bör också undersöka möjligheten att integrera de olika planerna t ex inom det systematiska arbetsmiljöarbetet för att åstadkomma ett effektivare arbete på myndigheterna.

Uppföljning av statliga myndigheters tillgänglighetsarbete

Uppföljningen baseras på myndighetsenkäterna 2003, 2004, 2005 och för vissa frågor även 2006.

I denna sammanställning av enkäten redovisas resultatet huvudsakligen fråga för fråga i den ordning de ställdes till myndigheterna med undantag av frågorna 12 och 13 som placerats först.

Har handlingsplan

Färdig handlingsplan

Tabell 2. Fråga 12*: Finns en färdig handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder enligt förordning SFS 2001:526?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Ja	7	15	21
Nej	92	84	78
Ej svar på fråga 12	1	1	1
Totalt	100	100	100

Bastal = antal svarande myndigheter 360 324 363

* Frågorna i tabellrubrikerna baseras vanligen på 2005 års enkät. Det förekommer även frågor ur 2006 års enkät.

År 2005 uppger 77 myndigheter (21 procent av de svarande) att de har en färdig handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska göras tillgängliga för personer med funktionshinder. Procentuellt är det en tredubbling jämfört med 2003 års undersökning, då endast sju procent av de svarande myndigheterna hade en färdig handlingsplan.

I 2006 års regleringsbrev fick Handisam i uppdrag att rikta särskild uppmärksamhet mot de 142 myndigheter som i 2005 års enkät uppgett att de kommer att ta fram handlingsplaner till den 1 februari 2006. Vi skulle senast den 1 mars rapportera hur många av dessa som verkligen tagit fram handlingsplaner.

Här följer de viktigaste uppgifterna i sammanställningen.

Av de 142 myndigheterna som fick enkäten svarade 136 stycken, det vill säga 96 procent. Analysen visar att 50 av dessa har utarbetat en handlingsplan. Med de 77 som redan 2005 antagit en plan blir den totala siffran 127 av 363. Det innebär att 35 procent av de statliga myndigheter i Sverige har upprättat en handlingsplan.

Av de 86 myndigheterna som saknar handlingsplan vid 2006 års undersökning uppger 78 stycken att de ska ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2007. Fyra myndigheter avser inte att ta fram en handlingsplan till detta datum. Fyra anser att frågan inte är relevant.

Antagen handlingsplan

Tabell 3. Fråga 13: Är handlingsplanen antagen av myndighetens ledning?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Ja	67	84	87
Nej	29	16	9
Ej svar på fråga 13	4	0	4
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter som har en handlingsplan	27	47	77

Av de svarande myndigheter som har en färdig handlingsplan 2005, uppger 87 procent att den är antagen av myndighetens ledning. Det är en svag ökning från tidigare års undersökningar.

Många av de myndigheter som saknar en plan svarar i fältet för kommentarer att arbete är på gång och att en handlingsplan snart kommer att antas. Dessa kommentarer förekommer vid alla tre undersökningstillfällena. Vi återkommer till de myndigheter som saknar handlingsplan i slutet av Resultatredovisning, del 2.

Tillgänglighetsarbetets organisation

Tillgänglighetssamordnare

Tabell 4. Fråga 3: Har myndigheten utsett någon person som ska samordna arbetet med att förbättra tillgängligheten?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Ja	38	46	54
Nej	62	53	45
Ej svar på fråga 3	0	1*	1
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter	360	324	363

* Den egentliga siffran är 0,3. Avrundningseffekt ger en procent.

Drygt hälften av de 363 svarande myndigheterna 2005, har utsett en person som ska samordna arbetet med att förbättra tillgängligheten. Jämfört med tidigare undersökningar har andelen myndigheter som utsett en samordnare successivt ökat, från 38 procent 2003 till 54 procent 2005.

Det är en relativt jämn fördelning mellan kvinnor och män bland de samordnare som utsetts. Ungefär hälften är kvinnor och det gäller alla tre undersökningsåren.

Arbetets organisation

Här presenteras exempel från 2005 års undersökning på hur myndigheterna svarat på frågan om hur de har organiserat sitt arbete. Svaren visar att myndigheterna organiserat arbetet på olika sätt.

Inom det systematiska arbetsmiljöarbetet

De allra flesta kommentarer vid 2005 års undersökning handlar om att föra in tillgänglighetsarbetet i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

”Någon person är inte direkt utsedd, men uppgiften faller på kansli-
chefen och skyddsombudet.”

”Vi är en grupp bestående av biträdande direktör, skyddsombudet och
en person med erfarenhet av handikappfrågor. Gruppen rapporterar till
skyddskommittén och ledningsgruppen.”

Ansvaret ligger hos chefen

Vissa myndigheter börjar organisera sitt arbete och känner till att ansvaret vilar på myndighetschefen.

”Framgår av handlingsplanen att lagmannen är ytterst ansvarig och att chefsadministratören är samordnare i frågor rörande arbetet med tillgänglighet.”

”Administrativa chefen tar fram en handikapplan som anger myndighetens målsättning. Därefter ska det tas fram en konkret handlingsplan. Detta arbete ska ske i samarbete med myndighetens partsammansatta samverkansgrupp. Därefter tas beslut av generaldirektören.”

Samordnare och arbetsgrupp

En vanlig organisationsform är att utse en samordnare som har stöd i en arbetsgrupp.

”Samordnaren sköter kontakterna med ansvariga (lokalansvarig, webbansvarig) och ansvarar för att påbörjade inventeringar slutförs. Samordnaren kommer också att samordna arbetet med den handlingsplan som ska tas fram när inventeringarna är klara.”

Projekt eller konsult

Flera myndigheter har startat arbetet i projektform.

”Projektansvarig med arbetsgrupp.”

Vissa myndigheter upphandlar arbetet från externa konsulter.

”Under en period om sju veckor så har en inventering gjorts med hjälp av praktikant från tillgänglighetsutbildningen i/.../Vi har använt oss av HO:s inventeringsformulär för lokaler. Vi kommer att köpa konsulttjänster/.../för att göra motsvarande inventering för hela länet...”

Integrerat i den ordinarie verksamheten

Flera myndigheter har satt igång sitt arbete i projektform, men vill nu föra över det i den ordinarie verksamheten.

”I ett tillgänglighetsprojekt sedan hösten 2002. Detta kommer under 2006 att övergå i den ordinarie verksamheten.”

”Serviceenheten och samordning samverkar i frågor som rör den fysiska tillgängligheten, dvs nödvändiga förändringar/ombyggnader

av lokalerna. Arbetet preciseras i verksamhetsplanen och följs upp årligen. Tillgängligheten till myndighetens publikationer och webb bevakas av informationsfunktionen på samordning och följs upp årligen. Från 2005 är integrationen av handikapperspektivet i verksamheten respektive enhets ansvar och ska preciseras i verksamhetsplanen. Uppföljning sker varje år.”

Det förekommer att vissa större myndigheter tagit sig an ett helhetsperspektiv och integrerat arbetet med annat planarbete.

”Arbetet med frågor om tillgänglighet samordnas med frågor om jämställdhet, arbetsmiljö, miljö och mångfald inom vårt sk JAMMT-arbete. Samordnaren har till uppgift att fungera som stöd åt generaldirektören, avdelningschefer och personal, ansvara för övergripande information till myndighetens personal...”

Tar endast upp lokalerna

Det är vanligt att myndigheterna främst associerar till tillgängliga lokaler och bortser från att förordningen också handlar om tillgänglig information och verksamhet.

”Den person som ansvarar för våra förhyrda lokaler tillser att dessa blir handikappanpassade. Detta gäller vid förhyrning av nya lokaler och vid ombyggnationer av gamla lokaler.”

Man tycks inte heller känna till att förordningen handlar om generell tillgänglighet och inte anpassning efter behov. Dessa myndigheter löser problemen först när de uppstår.

”Eventuella frågor om hur våra lokaler är tillgängliga för rörelsehindrade personer ställs oftast direkt till någon av tingsrättens vaktmästare (varav den ena är skyddsombud). Eventuella brister åtgärdas snarast möjligt.”

Arbetet kring handlingsplan

Frågorna 5-11 i enkäten syftar till att ge en djupare bild av hur myndigheterna arbetar med att ta fram handlingsplaner.

Påbörjat arbetet

Tabell 5. Fråga 5: Har myndigheten påbörjat arbetet med att ta fram en handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Ja	37	45	52
Nej	63	55	48
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter	360	324	363

Andel (%) av myndigheter 2003, 2004 och 2005.

Av samtliga myndigheter som svarade på enkäten år 2005 uppger 52 procent (190 myndigheter) att de påbörjat arbetet med att ta fram en handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder. Andelen myndigheter som påbörjat arbetet har ökat i jämn takt. Vid det första undersökningstillfället hade drygt en tredjedel av myndigheterna påbörjat arbetet.

Värt att notera är att nästan hälften av samtliga svarande myndigheter 2005 ännu inte påbörjat arbetet med handlingsplan.

Hur har då arbetet kommit igång bland myndigheter under olika departement? Undersökningen 2005 visar att flest myndigheter under Miljö-, Utbildnings- och Socialdepartementet uppger att de påbörjat sitt tillgänglighetsarbete. Ungefär tre av fyra myndigheter under dessa departement uppger detta svar. Men knappt hälften av myndigheterna under Närings- och Jordbruksdepartementet och endast en tredjedel av myndigheterna under Justitiedepartementet uppger att de påbörjat arbetet.

Formulerat tillgänglighetspolicy

Tabell 6. Fråga 6: Har ni formulerat en policy för arbetet med att göra myndigheten tillgänglig för personer med funktionshinder?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Ja	16	24	32
Nej	82	75	67
Ej svar på fråga 6	2	1	1
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter	360	324	363

Tabellen visar att en tredjedel av de svarande myndigheterna i 2005 års enkät hade formulerat en policy för arbetet med att göra myndigheten tillgänglig för personer med funktionshinder. Detta kan jämföras med att 24 procent hade tagit fram en policy 2004 och 16 procent 2003.

Här presenteras några exempel på policybeskrivningar från 2005 års enkät.⁹

Exempel på policy 2005

En liten tingsrätt och länsrätt svarar på följande sätt:

”Tingsrättens och länsrättens mål är att personer med funktionshinder ska kunna ha sin arbetsplats vid domstolarna, delta vid domstolarnas förhandlingar och ta del av domstolarnas verksamhet, avgöranden och information. Tjänster och miljöer ska utformas så att så många som möjligt ska kunna använda dem. Vid inköp och upphandling ska tillgänglighetsaspekterna beaktas. Vid ny- eller ombyggnad av domstolarnas lokaler kommer tillgänglighetsbehovet att beaktas. Myndigheten ska under 2005 genomföra en inventering av verksamhetens lokaler och information för att därefter göra en åtgärdsplan över hur tillgängligheten ska kunna öka.”

Tre mellanstora myndigheter svarar följande:

”Myndigheten ska vara tillgänglig för personer med funktionshinder så att de kan, kommunicera med myndigheten, söka och ta del av informa-

⁹ Policybeskrivningar och kommentarer har anonymiserats i rapporten genom att byta ut myndighetens namn, där det förekommer, mot ”myndigheten”.

tion, besöka myndigheten och kunna arbeta på myndigheten.”

”Myndigheten ska i hela sin verksamhet (produktion, distribution, kunskapsutveckling, personalpolitik och administration) aktivt bidra till att föra in och hålla tillgänglighetsperspektivet levande i organisationen. Se till att ”Riktlinjer för en tillgänglig statsförvaltning” utgiven av tillgänglighetscentret, HO, är vägledande i arbetet. Se till att perspektivet om tillgänglighet integreras med perspektiven på jämställdhet, arbetsmiljö, miljö och mångfald. Förankra frågan i myndighetens ledningsgrupp och bland all personal. Utarbeta en handlingsplan innehållande åtgärdsplan som följs upp och kontinuerligt uppdateras.”

”Policyn uttrycker myndighetens vilja och ambition att öka tillgängligheten för både anställda och besökare. Tillgängligheten ska bland annat förbättras genom åtgärder för att höja personalens medvetenhet och kunskap om funktionshinder och bemötande. Dessutom ska tillgänglighetsperspektivet integreras vid myndighetens anskaffning, skötsel, drift och underhåll av lokaler samt vid inköp och upphandlingar. Slutligen ska myndigheten arbeta för att möjliggöra för människor med funktionshinder att kommunicera med myndigheten samt att söka och ta del av myndighetens information.”

Tre stora myndigheter, varav alla är universitet, ger följande beskrivning av sin policy:

”Myndigheten ska så långt som möjligt vidta sådana åtgärder att det blir möjligt för personer med funktionshinder att besöka, studera och arbeta vid universitetet på lika villkor som en person utan funktionshinder.”

”Policyn är inte samlad i ett dokument, utan ingår i andra som behandlar skilda ämnesområden, tex beträffande lokaler skrivs att de ska vara tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Oftast gäller det främst utformningen av detaljer och det kan tex gälla placering av dörröppnare och utformning av toalettutrymmen. Det kan också handla om färgsättning och belysning, installation av teleslingor, akustik osv. Även den yttre miljön är viktig och det handlar om handikapparkeringsplatser, nivåskillnader, entré, skyltning etc.”

”Studenter/doktorander och anställda med funktionshinder ska erbjudas en tillgänglig och god miljö i såväl fysisk som social och psykologisk

bemärkelse. Hinder för personer med funktionsnedsättning att studera och arbeta på myndigheten ska undanröjas. Individuellt anpassad stöd ska ges anställda med funktionsnedsättning så att de får goda förutsättningar att utträta sina arbetsuppgifter. Vid förhyrning eller byggnation av lokaler ska dessa vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.”

Startat inventeringsarbete

Tabell 7. Fråga 7: Har ni påbörjat arbetet med att inventera tillgängligheten inom följande områden?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Vi har börjat inventera våra lokaler	46	53	61
Vi har börjat inventera vår information och kommunikation	34	47	48
Annat alternativ	13	15	15
Inget inventeringsarbete har påbörjats	38	28	21
Ej svar på fråga 7	0	2	2
Bastal = antal svarande myndigheter (mer än ett svarsalternativ har kunnat anges).	360	324	363

Vid 2005 års enkät uppgav 61 procent av de svarande myndigheterna att de börjat inventera sina lokaler. Det är en ökning från tidigare år. Det är från tidigare undersökningar känt att större myndigheter har kommit längre i arbetet med att inventera sina lokaler jämfört med mindre myndigheter. Tabellen visar att 48 procent av de svarande myndigheterna har börjat inventera sin information och kommunikation, vilket inte är någon större förändring mot föregående år.

De 15 procent som uppgivit Annat alternativ berör bland annat följande punkter: Att lokalerna har anpassats redan vid nybyggnation eller inflyttning, att man redan inventerat sina lokaler, att man redan inventerat sin webbplats och att personal- och kompetensutvecklingsaspekter inventerats.

21 procent (77 myndigheter) av samtliga svarande myndigheter 2005 uppgav att inget inventeringsarbete hade påbörjats. Handisam tolkar det som att 79 procent (286 myndigheter) påbörjat eller redan avslutat inventeringsfasen.

Anlitat externa konsulter

Tabell 8. Fråga 8: Vi anlitar följande externa konsulter med särskild kunskap om tillgänglighetsfrågor vid våra inventeringar

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Arkitekt	26	25	27
Tillgänglighetskonsult	17	19	19
Webbkonsult	19	25	30
Informatör	7	8	10
Har egen kompetens inom myndigheten	50	54	53
Annat alternativ	34	24	37
Bastal = antal svarande myndigheter som påbörjat inventeringsarbetet (mer än ett svarsalternativ har kunnat anges).*	225	225	275

* I denna tabell ingår inte de myndigheter som på denna fråga svarat "inga inventeringar har påbörjats".

Vid en jämförelse mellan de tre undersökningstillfällena kan ingen större förändring konstateras. Av de 275 svarande myndigheter som påbörjat inventeringsarbetet 2005 uppger 27 procent att de anlitar arkitekt, 19 procent tillgänglighetskonsult, 30 procent webbkonsult och tio procent anlitar en extern informatör. 53 procent av myndigheterna uppgav att de har egen kompetens inom myndigheten. Den största skillnaden mellan undersökningarna är att fler myndigheter har använt sig av en webbkonsult, cirka fem procentenheter fler för varje år. Undersökningen visar också att stora myndigheter i större omfattning anlitar externa konsulter än små myndigheter.

Drygt en tredjedel av myndigheterna uppgav Annat alternativ. En del berättar att de samråder med Domstolsverket/Arbetsmarknadsstyrelsen, andra anlitar hyresvärden till exempel Statens Fastighetsverk eller Akademiska Hus, företagshälsovården eller en handikapporganisation som Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO) i sitt inventeringsarbete.

Handlingsplanens innehåll

Tabell 9, Fråga 9: I vårt arbete med handlingsplaner för hur verksamhet, information och lokaler ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder gör vi följande:

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Vi föreslår konkreta åtgärder i en åtgärdsplan	25	30	35
Åtgärderna kopplas till tidsramar inom vilka de planerade åtgärderna ska vidtas	18	21	26
I åtgärdsplanen anges vem som är ansvarig för att respektive åtgärd ska genomföras	16	17	23
Vi kostnadsberäknar åtgärderna	17	21	22
Vi anger när uppföljningar ska göras	10	11	17
Vi anger tidpunkter för revidering av handlingsplanen	9	12	17
Tidsramarna är kopplade till budget	11	16	16
Vi anger tidpunkter för utvärdering	6	9	12
Vi har en policy för hur vi prioriterar förbättringsåtgärder	6	7	9
Annat alternativ	18	24	24
Arbetet har inte påbörjats	58	47	38
Ej svar på fråga 9	1	2	2
Bastal = antal svarande myndigheter (mer än ett svarsalternativ har kunnat anges).	360	324	363

Tabellen ovan visar hur myndigheterna vid de tre undersökningstillfällena arbetar med innehållet i sina handlingsplaner. År 2005, var följande moment vanligast:

- 35 procent föreslår konkreta åtgärder i en åtgärdsplan
- 23 procent anger i åtgärdsplanen vem som är ansvarig
- 22 procent kostnadsberäknar åtgärderna
- 17 procent anger när uppföljningar ska göras och lika stor andel anger tidpunkter för revidering av handlingsplanen
- 16 procent kopplar åtgärderna till budget

I takt med att fler myndigheter påbörjat sitt arbete med handlingsplaner visar enkäterna att även kvaliteten enligt nämnda kriterier successivt förbättrats. Exempelvis föreslår en tredjedel av de svarande myndigheterna konkreta åtgärder i en åtgärdsplan 2005 jämfört med en fjärdedel 2003.

Exempel på Annat alternativ

En ganska stor andel (en fjärdedel) uppger Annat alternativ både 2004 och 2005. År 2003 var det något färre. De flesta berör hur man arbetar med den fysiska miljön och verksamheten. Här följer några andra alternativ:

”Vi åtgärdar konkreta problem när de uppstår, t ex parkeringsplats i huset för medarbetare som blev rullstolsburen, eller särskilda datorer för synskadad, elskrivbord för problemrygg etc...”

”Istället för handlingsplaner har myndigheten arbetat fram konkreta lokalplaner för ett flertal av våra avdelningar på olika orter i landet. Detta görs med utgångspunkt i bl a tillgänglighet och arbetsmiljö.”

”Ingår i det systematiska arbetsmiljöarbetet, handlingsplaner för fysisk rond samt i riskbedömningen.”

”Åtgärder integreras i den ordinarie verksamhetsplaneringen.”

Kontakt med handikapprörelsen

Tabell 10. Fråga 10: Har ni etablerat kontakt med handikapprörelsen i arbetet med att göra myndigheten tillgänglig?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Ja	21	27	30
Nej	76	69	66
Vet ej	3	3	3
Ej svar på fråga 10	0	1	1
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter	360	324	363

Knappt en tredjedel av de svarande myndigheterna uppger 2005 att de har etablerat kontakt med handikapprörelsen i sitt arbete med att göra myndigheten tillgänglig. Det är vanligare bland stora myndigheter än bland små. En svag ökning kan urskiljas över åren.

Bland de 111 myndigheter som 2005 etablerat kontakt med handikapprörelsen omnämns i kommentarerna vilken typ av kontakt de tagit. Svaren visar att formen av kontakt varierar.

Så här svarar några myndigheter 2005

Kontinuerlig kontakt:

”Vi har haft upprepade kontakter med representanter för handikapprörelsen som besökt och inventerat våra lokaler.”

Om information och kommunikation:

”I arbetet med information och kommunikation har ett antal handikapporganisationer konsulterats dels för en kartläggning av önskemål och behov, dels i det fortsatta arbetet med specifika tillgänglighetsskapande åtgärder. I arbetet med myndighetens lokaler har myndigheten kontinuerliga kontakter med externa organisationer och företag inom området ombyggnader.”

Om lokaler, skyltar, hörselteknisk utrustning, ventilation, utrymning:

”I samband med nybyggnation och större ombyggnader sker alltid samråd med handikapprörelsen i samband med projekteringen.”

”Vi kontaktar handikapprörelsen i olika ärenden som rör vår visnings- och skyltverksamhet.”

”I arbetet med att se över regelverket för utrymning av lokalerna utnyttjades handikapprörelsens kompetens.”

Vid utbildning i funktionshinderkunskap och tillgänglighet:

”Vi har deltagit i utbildningar och tagit del av informationsmaterial.”

Enstaka kontakter:

”Handikapprörelsen har kontaktats vid ett par tillfällen.”

Har personal med funktionshinder:

”Genom rörelsehindrad anställd.”

Vid tillgänglighetsinventering:

”Representant för Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO) har funnits med i inventeringen av bl a lokalerna och har funnits med i diskussionerna kring tillgänglighet för olika typer av funktionshinder.”

”Tillgänglighetskonsulter med egna funktionsnedsättningar. Dessa konsulter menar vi har ett handikapperspektiv som motsvarar handikapprörelsens kompetens.”

Vid utvärdering:

”... i samband med utvärdering av genomförda åtgärder kommer vi ha kontakt med handikapprörelsen.”

Planerar att ta kontakt:

”Vi planerar att ta kontakt med handikapprörelsen efter att policyn färdigställts.”

Dokument som varit till hjälp i arbetet

Eftersom frågan riktades till de myndigheter som redan påbörjat arbetet med handlingsplan, baseras tabellen endast på dessa myndigheter.

Tabell 11. Fråga 11: Vilka dokument har varit till hjälp i arbetet med handlingsplanen?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
FN:s standardregler	24	26	25
HO:s riktlinjer för en tillgänglig statsförvaltning	80	88	92
HO:s inventeringsformulär och checklistor	53	61	69
HO:s broschyrserie "En myndighet för alla"	-	-	51
Rapporter från HO:s tidigare myndighetsenkäter	-	-	29
HO:s webbplats www.ho.se	-	-	57
Tillgänglighetscentrets webbplats www.tillganglig.se *	-	-	26
Vägledningen 24-timmarswebben	-	-	32
Andra källor (ange de tre viktiga)	44	39	20
Bastal = antal svarande myndigheter som uppgivit på fråga 5 att arbetet påbörjats. (Mer än ett svarsalternativ har kunnat anges)	133	145	190

* Sedan våren 2006 uppdateras inte längre HO:s webbplatssektionen för tillgänglighet (www.tillganglig.se). Den har ersatts av Handisams webbplats (www.handisam.se).

I samtliga tre undersökningar uppgav endast en fjärdedel att de haft hjälp av FN:s standardregler, trots att förordningen säger att standardreglerna ska vara vägledande i detta arbete. Det är dock vanligare att större myndigheter refererar till standardreglerna än att mindre myndigheter gör det.

Undersökningen 2005 visar att av de 190 myndigheter som påbörjat arbetet med handlingsplaner uppgav nästan alla (92 procent) att de använder "Riktlinjer för en tillgänglig statsförvaltning" och drygt två tredjedelar (69 procent) att de haft hjälp av inventeringsformulär och checklistor. Drygt hälften har haft hjälp av HO:s webbplats (57 procent) och broschyrserien "En myndighet för alla" (51 procent). Cirka en tredjedel har konsulterat vägledningen för 24 timmarswebben (32 procent) och rapporter från HO:s myndighetsenkäter 2003 och 2004 (29 procent). En fjärdedel (26 procent) har använt sig av tillgänglighetscentrets webbplats.

Undersökningen 2004 visar att av de 145 myndigheter, som då hade påbörjat arbetet, uppgav 88 procent att de använder riktlinjerna och 61 procent att de haft hjälp av inventeringsformulär och checklistor.

I enkäten 2003 uppgav 80 procent av de 133 myndigheter som då hade påbörjat arbetet med handlingsplaner att de använde riktlinjerna och 53 procent uppgav att de haft hjälp av inventeringsformulär och checklistor.

De myndigheter som uppgav att de använder andra källor refererar främst till de lagar, förordningar, allmänna råd och handböcker som fanns upptagna i en bilaga som ingick i enkäten.

Det är tydligt att Handikappombudmannens informationssatsningar med riktlinjer, checklistor och webbinformation har nått fram till målgruppen. Denna information har uppdaterats och ersätts numera av Handisams riktlinjer, inventeringsformulär, checklistor och broschyrer.

Andra policydokument

Fråga 18-20 handlar om hur myndigheterna integrerat tillgänglighetsperspektivet i tre policydokument.

Tillgänglighetsperspektiv och systematiskt arbetsmiljöarbete¹⁰

Tabell 12. Fråga 18: Har myndigheten integrerat tillgänglighetsperspektivet i sitt systematiska arbetsmiljöarbete?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Ja	25	35	45
Nej	58	49	43
Saknar skriftlig policy och rutiner för arbetsmiljöarbetet	16	13	11
Ej svar på fråga 18	1	3	1
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter	360	324	363

Andelen myndigheter som har integrerat tillgänglighetsperspektivet i sitt policydokument för det systematiska arbetsmiljöarbetet har ökat. Ökningen är tio procentenheter per år, från 25 procent 2003 till 35 procent 2004 och 45 procent 2005. Det är vanligare att stora och mellanstora myndigheter uppger att de fört in tillgänglighetsperspektivet.

Drygt en tiondel av de svarande myndigheterna saknar policy och rutiner för sitt systematiska arbetsmiljöarbete. Det är oftare de små och mycket små myndigheterna som saknar en sådan policy. Om en arbetsplats har tio anställda eller färre behöver den, enligt lag, inte ha en skriftlig policy.

¹⁰ Arbetsmiljöverkets föreskrifter för systematiskt arbetsmiljöarbete, (SAM) AFS 2001:1 började gälla den 1 juli 2001. De ersatte tidigare regler om internkontroll av arbetsmiljön, enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) 3 kap 2a§. Policy och rutiner för arbetsmiljöarbetet ska vara skriftliga då minst tio personer är anställda i verksamheten.

Myndigheternas kommentarer 2005

Myndigheter som integrerat tillgänglighetsperspektivet i sitt systematiska arbetsmiljöarbete beskriver det på olika sätt.

År 2005 uppger fler myndigheter än tidigare att de har integrerat tillgänglighetsfrågor i sin arbetsmiljöplan och att arbetet sker i samverkan med de fackliga organisationerna och beslutas av myndighetens styrelse. En myndighet nämner att chefer med personalansvar systematiskt ska undersöka, bedöma, planera och vidta åtgärder för att anpassa arbetsmiljön i enlighet med medarbetares olika behov och förutsättningar. Andra myndigheter säger att man utsett en arbetsgrupp som i sin verksamhet bedriver dessa frågor. Arbetsgruppen rapporterar till den centrala samverkansgruppen, där även skyddsombud och arbetsplatsombud deltar.

Vissa myndigheter uppger att tillgänglighetsperspektivet ingår i ett antal olika styrdokument och handlingsplaner för myndighetens systematiska arbetsmiljö- och personalarbete. Andra säger att en översyn och integrering av samtliga policydokument planeras.

Tillgänglighetsperspektiv och mångfaldsplan¹¹

Tabell 13. Fråga 19: Har myndigheten integrerat tillgänglighetsperspektivet i sin mångfaldsplan?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Ja	18	27	33
Nej	57	54	50
Saknar mångfaldsplan	24	16	16
Ej svar	1	3	1
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter	360	324	363

År 2005 uppger 33 procent av samtliga svarande myndigheter i undersökningen att de integrerat tillgänglighetsperspektivet i sin mångfaldsplan. Detta kan jämföras med 27 procent år 2004 och 18 procent år 2003.

¹¹ Mångfaldsplanen är arbetsgivarens eget styrinstrument för det interna arbetet att förebygga etnisk diskriminering och därmed skapa förutsättningar för att främja mångfald i arbetslivet. Jämför med lagen (1999:130) mot etnisk diskriminering i arbetslivet och åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, 5-7 §§.

Här följer utdrag från några myndigheters beskrivningar av hur man integrerar tillgänglighetsperspektivet i sin mångfaldsplan.

Myndigheternas kommentarer 2005

Det nämns i kommentarerna att mångfald är ett vidare begrepp som även inkluderar tillgänglighet. En myndighet säger att deras mångfaldsarbete har två inriktningar. Den ena är att tillvarata kompetens och respektera olikheter i den arbetsmarknads- och personalpolitiska verksamheten oavsett kön, etnicitet, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Den andra är att motverka diskriminering i den arbetsmarknads- och personalpolitiska verksamheten på grund av kön, etnicitet, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

En myndighet svarar att de valt att samordna de fyra diskrimineringslagarna i sin mångfaldsplan.

Tendensen är att myndigheterna jämfört med tidigare år allt oftare börjar lyfta in diskrimineringsbegreppet i planarbetet. Myndigheterna nämner numera att diskriminering av personer med funktionshinder är en av flera diskrimineringsgrunder. När till exempel högskolorna kopplar sitt mångfaldsarbete till likabehandlingslagen, så tänker de på flera tänkbara diskrimineringsgrunder. En högskola säger att den delvis integrerat det i planen och nämner olika övergripande åtgärder såsom utbildningar och informationsinsatser för personal och studenter. De säger vidare att detta är kopplat till likabehandlingsområdet samt till de mångfaldsaktiviteter som genomförs. Där belyser de alltid tillgänglighetsperspektivet, då tillgänglighet är ett av flera prioriterade områden.

En myndighet svarar

”Grundsynen är att arbetet för mångfald handlar om alla människors grundläggande rätt till lika behandling oavsett etnisk och kulturell bakgrund, funktionsnedsättning, kön eller sexuell läggning. Myndigheten bör genom mångfald spegla samhället vi verkar i, och alla former av diskriminering ska aktivt motverkas. Människors olikheter är en tillgång för vår arbetsplats, och det är allas ansvar att i det dagliga arbetet ta till vara mångfaldens fördelar.”

Flera myndigheter uppger att de kopplar samman sin mångfaldsplan med sin jämställdhetsplan. Antingen ingår jämställdhetsplanen i mångfaldsplanen eller så ingår mångfaldsplanen i jämställdhetsplanen. Ytterligare ett alternativ är att de integreras totalt i en jämställdhets- och mångfaldsplan. Det förekommer också att mångfaldsarbetet ingår i myndighetens verksamhetsplan.

Handisam noterar att hälften av alla svaranden 2005 ännu inte integrerar ett tillgänglighetsperspektiv i sin mångfaldsplan. Av de 302 myndigheter som hade en mångfaldsplan detta år var det endast 40 procent som integrerade ett tillgänglighetsperspektiv. Men flera myndigheter nämner att det pågår en revidering av arbetet och att tillgänglighetsaspekten kommer att vägas in i den nya planen.

Tillgänglighetsperspektiv och jämställdhetsplan¹²

Tabell 14. Fråga 20: Har myndigheten integrerat tillgänglighetsperspektivet i sin jämställdhetsplan?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Ja	15	22	30
Nej	75	67	62
Saknar jämställdhetsplan	9	7	7
Ej svar på fråga 20	1	4	1
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter	360	324	363

I enkäten 2005 uppgav 30 procent av samtliga svarande myndigheter att de integrerar tillgänglighetsperspektivet i sin jämställdhetsplan. Det är åtta procentenheter fler än 2004, då 22 procent lämnade detta svar. Det är vanligare att större myndigheter (med mer än 50 anställda) uppger att de fört in tillgänglighetsperspektivet i jämställdhetsplanen än att små myndigheter gör det.

Sju procent av de svarande myndigheterna saknar en jämställdhetsplan. Det gäller främst myndigheter med färre än tio anställda. Som vi nämnt tidigare behöver arbetsplatser med upp till tio anställda inte ha en årligen uppdaterad jämställdhetsplan.

¹² I de aktiva åtgärder som görs för att omsätta jämställdhetslagen i praktiken ska arbetsgivaren ta fram policydokument och handlingsplaner. Enligt jämställdhetslagen (1991:423) § 2-13 ska arbetsgivare med tio eller fler anställda varje år skriva en jämställdhetsplan.

Här följer utdrag ur några myndigheters beskrivningar av hur man tänker integrera tillgänglighetsperspektivet i sin jämställdhetsplan.

Myndigheternas kommentarer 2005

Myndigheterna refererar ofta tillbaka till sitt svar på den föregående frågan om mångfaldsplan. De säger till exempel att jämställdhetsplanen ingår i mångfaldsplanen eller att de har en gemensam plan för både mångfald och jämställdhet. Andra planerar att utveckla en integrerad plan. Så här är svaren från några myndigheter:

”Vi har en mångfaldsplan för jämställdhet, etnicitet och funktionshinder och den är under utveckling.”

”Jämställdhetsplanen är en del av verkets mångfaldsplan. Myndighetens hälsoplan omfattar en mångfaldsplan som tar upp likabehandling av alla oavsett kön, etnisk bakgrund, sexuell läggning, funktionshinder mm. Den är därför delvis integrerad.”

”Målsättning framgår av mångfaldsplan (del av jämställdhetsplanen): Inget ska hindra anställning av personer med olika bakgrund, arbetsförhållandena ska lämpa sig för alla arbetstagare, anställnings- och arbetsvillkor ska inte innehålla diskriminerande faktorer och rutiner mm.”

Många myndigheter säger att de planerar att integrera tillgänglighetsperspektivet i sin jämställdhetsplan, andra ser inte meningen med att göra det. De svarar till exempel att

”i jämställdheten har vi inte lagt in tillgänglighetsperspektiv ur handikappbegreppet. Vi ser den frågan mer som jämlikhet och inte som ett förhållande till kön.”

Vid enkäten 2004 svarade en myndighet också att deras jämställdhet endast hade fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män. Men att de hade påbörjat ett arbete där ett mångfaldsperspektiv kommer att präglade planen och då skulle även tillgänglighetsfrågor beaktas. En del myndigheter svarar att de ordnar tillgängligheten efter behov.

Handisam noterar att år 2005 har fortfarande nästan två tredjedelar av myndigheterna *inte* integrerat tillgänglighetsperspektivet i sin jämställdhetsplan.

Handlings- planernas kvalitet

Här svarar de myndigheter som har en färdig handlingsplan på frågor om handlingsplanens kvalitet.

År 2004 hade 49 myndigheter en färdig handlingsplan, 2005 gällde det 77 myndigheter och i 2006 års undersökning ingår 50 myndigheter med färdig plan.

Undersökningen 2006 omfattar bara den grupp myndigheter som tidigare uppgett att de planerade ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006. 2003 års undersökning ingår inte här eftersom frågor om handlingsplanernas kvalitet inte ingick i den undersökningen.

Myndigheter som har handlingsplan

Att handlingsplanen är antagen innebär att myndighetens ledning, styrgrupp, ledningsgrupp eller generaldirektör beslutat att anta handlingsplanen som ett slags styrdokument för verksamheten. En antagen handlingsplan kan med fördel läggas ut på myndighetens webbplats så att alla anställda lätt kan se hur myndigheten resonerar kring sitt tillgänglighetsarbete.

Antagen handlingsplan

Tabell 15. Fråga 13: Är handlingsplanen antagen av myndighetens ledning?*

År	2004	2005	2006 **
	%	%	%
Ja	84	87	76
Nej	16	9	22
Ej svar på fråga 13	0	4	2
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter som har en färdig handlingsplan	49	77	50

* Denna fråga har tidigare behandlats i början av del I, men behöver också belysas här när vi granskar handlingsplanernas kvalitet. Här presenteras även resultatet från undersökningen 2006.
** Siffrorna för 2006 avser endast de myndigheter som ingick i enkäten 2006 och som svarat att de hade en handlingsplan. Underlaget utgörs som tidigare nämnts av de myndigheter som i 2005 års enkät svarat att de planerade att ta fram en handlingsplan till 1 februari 2006. Det betyder att tabellen endast innehåller svar utifrån de handlingsplaner som tagits fram mellan 6 september 2005 och 1 mars 2006. Det är tveksamt om man kan jämföra siffrorna med tidigare års enkäter rakt av, men resultatet ger ändå en viss fingervisning om utvecklingen av planernas kvalitet.

Av de myndigheter som har en färdig handlingsplan 2005 uppger 87 procent att den är antagen av myndighetens ledning, jämfört med 84 procent föregående år. Det är en svag ökning.

Av de 50 myndigheter som uppgav att de tagit fram en plan till 1 februari 2006 hade 76 procent antagit sin plan, alltså en betydligt lägre andel än både 2005 och 2004. Detta kan vara en antydning om att flera av de senaste planerna inte processats färdigt på myndigheterna.

Reviderad handlingsplan

En handlingsplan ska revideras regelbundet. Det är nödvändigt att en plan uppdateras med jämna mellanrum för att den ska förbli ett levande dokument och inte bara en hyllvärmare.

Tabell 16. Fråga 14: Är handlingsplanen reviderad?

År	2004	2005	2006*
	%	%	%
Ja	14	30	-
Nej	84	66	-
Ej svar på fråga 14	2	4	-
Totalt	100	100	-
Bastal = antal svarande myndigheter som har en färdig handlingsplan	49	77	50

* Frågan ställdes inte i 2006 års undersökning.

Enkäten visar att 30 procent av myndigheterna med färdig handlingsplan har reviderat sin plan 2005 jämfört med 14 procent år 2004. Av de myndigheter som angivit vilket år handlingsplanen antagits av ledningen, uppger några att planen revideras årligen eller att planen kommer att revideras följande år.

Frågan ställdes inte i 2006 års enkät. De 50 handlingsplanerna 2006 var alla tillkomna efter september 2005 och ingen av dessa har troligtvis hunnit bli reviderad ännu.

Handlingsplanens kvalitet

Vissa åtgärder kan vara lämpliga att samplanera med till exempel underhållsplaner och arbetsmiljösatsningar. Det bör framgå i myndighetens budget vilka resurser som kan användas för tillgänglighetsarbetet. Det ska också framgå av planen vilka åtgärder som påbörjas eller genomförs under året.

Tabell 17. Fråga 15a: Försök göra en egenbedömning av er handlingsplan genom att besvara följande frågor. (Tabellen presenteras på nästa sida).

Här redovisas andelen myndigheter som svarat "ja" på följande frågor

År	2004	2005	2006*
	%	%	%
Innehåller planen en policy för myndighetens arbete?***	69	75	86
Tar planen upp hur myndigheten lägger upp arbetet med inventeringar av lokaler, information och kommunikation?	67	66	74
Innehåller planen förslag på konkreta (mätbara) åtgärder för myndighetens lokaler?	78	68	74
Innehåller planen förslag på konkreta (mätbara) åtgärder för myndighetens information och kommunikation?	63	60	66
Anges tidpunkter för utvärdering av planen?	67	60	72
Anges tidpunkter för revidering av planen?	65	61	66
Framgår av planen hur myndigheten samverkar med handikapprörelsen?	18	17	24
Framgår av planen att jämställdhetsperspektivet ska beaktas i myndighetens tillgänglighetsarbete?	31	31	38
Tar planen upp att tillgänglighetskrav ska beaktas i samband med att myndigheten gör upphandlingar av varor och tjänster?	53	59	56
Anges hur myndigheten tänkt öka de anställdas kompetens om tillgänglighet för personer med funktionshinder?	65	66	62
Anges hur myndigheten ska hantera klagomål kring brister i tillgänglighet för personer med funktionshinder?	27	19	28
Bastal = antal svarande myndigheter som har en färdig handlingsplan.	49	77	50

* Se andra noten tabell 15.

*** Policyn kan ingå i handlingsplanen, men kan även vara ett separat dokument. Om policy är separat antas att myndigheten ändå svarat ja på denna fråga.

Tabellen visar hur myndigheter som har en färdig handlingsplan uppger hur de arbetar med olika delmoment i sitt planmässiga arbete. Här redovisas resultatet för undersökningarna 2004, 2005 och 2006.

Mellan 65 och 85 procent av myndigheterna uppger att planen innehåller

- en policy för myndighetens arbete

- en strategi för arbetet med inventeringar av lokaler, information och kommunikation
- förslag på konkreta mätbara åtgärder för att göra myndighetens lokaler tillgängliga.

Något färre, mellan 60 och 75 procent, uppger att planen innehåller

- konkreta mätbara åtgärder för att göra myndighetens information och kommunikation tillgänglig
- tidpunkter för utvärdering av planen
- tidpunkter för revidering av planen
- en strategi för hur myndigheten har tänkt öka de anställdas kompetens om tillgänglighet för personer med funktionshinder.

Mindre än 60 procent uppger att planen tar upp

- att tillgänglighetskrav ska beaktas i samband med att myndigheten gör upphandlingar av varor och tjänster.

Färre än en tredjedel nämner i planen

- att ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas i myndighetens tillgänglighetsarbete
- att rutiner finns för hur myndigheten ska hantera klagomål kring brister i tillgänglighet
- hur samverkan sker mellan myndigheten och handikapprörelsen.

Det går inte att se någon tydlig förändring över tid mellan de två första undersökningarna. Däremot kan noteras att något fler av de 50 handlingsplanerna från 2006 tar upp de olika delmomenten än vid 2005 års undersökning.

Kvaliteten i åtgärdsplanen för lokaler

År 2006 uppgav 37 myndigheter att deras handlingsplan innehåller förslag på konkreta, mätbara åtgärder för myndighetens lokaler. År 2005 gav 52 myndigheter det svaret och år 2004 gällde det för 38 myndigheter.

Tabell 18. Fråga 15b: Du som svarat att planen innehåller förslag på konkreta (mätbara) åtgärder för myndighetens lokaler. Här kommer några följdfrågor.

Här redovisas andelen myndigheter som svarat "ja" på följande frågor

År	2004	2005	2006*
	%	%	%
Är de föreslagna åtgärderna kostnadsberäknade?	45	56	24
Är de föreslagna åtgärderna kopplade till tidsramar?	84	86	70
Är tidsramar är kopplade till budget?	42	59	38
Anges vem som har ansvar för att respektive åtgärd ska genomföras?	74	77	73
Anges tidpunkter för uppföljning av åtgärder?	61	65	68
Bastal = antal svarande myndigheter som har en färdig handlingsplan och som har förslag på konkreta åtgärder för lokaler.	38	52	37

* Se andra noten under tabell 15.

Till de myndigheterna som uppgav att planen innehåller förslag på konkreta, mätbara åtgärder för myndighetens lokaler ställdes fem följdfrågor vilka redovisas i tabellen ovan.

Här följer en rangordnad resultatredovisning för 2005 års enkät:

- 86 procent uppgav att de föreslagna åtgärderna är kopplade till tidsramar
- 77 procent anger vem som har ansvar för att respektive åtgärd ska genomföras
- 65 procent anger tidpunkter för uppföljning av åtgärder.

Det är mindre vanligt att myndigheternas åtgärdspaket för lokalförbättringar kopplas till budget eller kostnadsberäknas.

- 59 procent uppger att tidsramar är kopplade till budget
- 56 procent uppger att de föreslagna åtgärderna är kostnadsberäknade.

När Handisam ställer frågor om konkreta (mätbara) åtgärder för lokaler i 2006 års enkät till de myndigheter som utlovat att de skulle ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006, så urskiljer sig två av delfrågorna.

- Det är betydligt färre som kostnadsberäknat sina föreslagna åtgärder (24 procent 2006 jämfört med 56 procent 2005 och 45 procent 2004)
- Det betydligt färre som uppger att tidsramar är kopplade till budget (38 procent 2006 jämfört med 59 procent 2005 och 42 procent 2004).

Det kan betyda att åtgärdsplanerna för lokaler som tagits fram till 2006 håller sämre kvalitet än de tidigare.

Kvaliteten i åtgärdsplanen för information och kommunikation

År 2006 uppgav 33 myndigheter att deras handlingsplan innehåller förslag på konkreta, mätbara åtgärder för myndighetens information och kommunikation. År 2005 gav 46 myndigheter det svaret, år 2004 gällde det för 38 myndigheter.

Tabell 19. Fråga 15c: Du som svarat att planen innehåller förslag på konkreta (mätbara) åtgärder för myndighetens information och kommunikation. Här kommer några följdfrågor.

Här redovisas andelen myndigheter som svarat "ja" på följande frågor

År	2004	2005	2006*
	%	%	%
Är de föreslagna åtgärderna kostnadsberäknade?	45	39	18
Är de föreslagna åtgärderna kopplade till tidsramar?	74	76	73
Är tidsramar är kopplade till budget?	45	44	27
Anges vem som har ansvar för att respektive åtgärd ska genomföras?	65	76	76
Anges tidpunkter för uppföljning av åtgärder?	48	66	76
Bastal = antal svarande myndigheter som har en färdig handlingsplan och som har förslag på konkreta åtgärder för information och kommunikation.	38	46	33

* Se andra noten under tabell 15.

Till de myndigheterna som uppger att planen innehåller förslag på konkreta, mätbara åtgärder för myndighetens information och kommunikation ställdes samma fem följdfrågor som i föregående tabell.

Även här visas resultaten rangordnade efter svaren i 2005 års enkät:

- 76 procent uppger att de föreslagna åtgärderna är kopplade till tidsramar
- 76 procent anger vem som har ansvar för att respektive åtgärd ska genomföras
- 66 procent anger tidpunkter för uppföljning av åtgärder.

Det är mindre vanligt att myndigheternas åtgärdsplaner för informations- och kommunikationsförbättringar kopplas till budget eller kostnadsberäknas.

- 44 procent uppger att tidsramar är kopplade till budget
- 39 procent uppger att de föreslagna åtgärderna kostnadsberäknats.

På en punkt märks en tydlig förbättring. Tre fjärdedelar av myndigheterna med handlingsplan uppger 2006 att deras plan innehåller tidpunkter för uppföljning av åtgärder för myndighetens information och kommunikation jämfört med två tredjedelar 2005 och hälften 2004.

När Handisam ställer samma frågor om information och kommunikation i 2006 års enkät till de myndigheter som utlovat att de skulle ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006, så utmärker sig även här två av frågorna:

- Det är betydligt färre som kostnadsberäknat sina föreslagna åtgärder (18 procent 2006 jämfört med 39 procent 2005 och 45 procent 2004)
- Det är betydligt färre som uppger att tidsramar är kopplade till budget (27 procent jämfört med 44 procent och 45 procent).

Det förefaller alltså också som om de åtgärdsplaner för information och kommunikation som tagits fram håller en sämre kvalitet 2006 än i de tidigare åtgärdsplanerna. Kan det vara så att myndigheterna känt sig pressade att ta fram en handlingsplan och inte hunnit genomarbeta den fullt ut i åtgärdsplanen för lokaler och i åtgärdsplanen för information och kommunikation?

Myndigheter som saknar handlingsplan

Myndigheter som inte tagit fram en handlingsplan har getts möjlighet att beskriva sina svårigheter med att komma igång. Detta kan visa var stödinsatser behövs.

De myndigheter som i undersökningen nämner att de avser att ta fram en handlingsplan inom en snar framtid indikerar att arbetet med handlingsplan till viss del har påbörjats.

Planerar myndigheten att utarbeta en handlingsplan?

Tabell 20. Fråga 17 (2004/2005) och fråga 5 (2006): Planerar myndigheten att utarbeta en handlingsplan enligt förordning 2001:526 och anta den före 1 februari 2005 respektive 1 februari 2006 och 1 februari 2007?

År	2004	2005	2006
	%	%	%
Ja	36	50	91
Nej	40	30	5
Ej relevant	17	15	3
Ej svar på fråga 17 resp fråga 5	7	5	1
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter som saknar handlingsplan.	285	286	86

Vid 2004 års enkät uppgav cirka 100 myndigheter (36 procent av samtliga svarande) att de planerade att ta fram en handlingsplan enligt förordning 2001:526 före den 1 februari 2005. Det var vanligare att stora och mellanstora myndigheter gav detta svar än att små myndigheter gjorde det.

Vid 2005 års undersökning var det 143 myndigheter som lämnade ett liknande svar, vilket motsvarar 50 procent av de svarande. Myndigheter under Utrikesdepartementet visade sig minst förberedda för arbetet med handlingsplaner. Ingen av de åtta myndigheterna planerade att utarbeta en plan före den 1 februari 2006.

Av de 136 som besvarat enkäten 2006 visar undersökningen att ytterligare 50 myndigheter har en färdig handlingsplan och att 86 myndigheter saknar en handlingsplan. Av de 86 myndigheterna som saknar en plan uppger 78 (91

procent) att de ska ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2007. Fyra myndigheter svarar att de inte ska ta fram en handlingsplan till detta datum. Tre svarar att frågan ej är relevant. En svarar inte på frågan.

Ytterligare tio myndigheter har också svarat att de ska ta fram en plan till den 1 februari 2007 trots att de redan uppgivit att de hade en handlingsplan. I kommentarerna förtydligades att de skulle förbättra planen och att den senare skulle presenteras för ledningen. Flera myndigheter hade alltså uppgivit att de hade en färdig handlingsplan som var antagen av ledningen, men i själva verket var den inte riktigt klar.

Det finns säkert anledning för Handisam att fortsätta följa myndigheternas arbete med att ta fram handlingsplaner och noggrannare granska planernas kvalitet och hur de används i praktiken. Detta stämmer i så fall med slutsatsen som redan nämnts, nämligen att orsaken till att åtgärdsplanerna inte uppfyller kraven förmodligen är att planerna inte har processats färdigt.

Här följer en del kommentarer till fråga 5 som lämnats av myndigheter i 2006 års enkät.

Exempel på kommentarer 2006

Arbetet är på gång:

”En handlingsplan ska rapporteras till Socialdepartementet senast den 1 mars 2006.”

”Underlag för inventering av länets samtliga publika lokaler är under utarbetande. Efter avslutad inventering kommer, utifrån rådande status, åtgärdsplan/handlingsplan att fastställas. En realistisk bedömning är att underlag för beslut ska finnas före 2006 års utgång.”

Arbetet görs inom det systematiska arbetsmiljöarbetet:

”Länet har för avsikt att integrera tillgänglighetsperspektivet i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Detta kommer att ske vid nästa revidering av arbetsmiljöpolicyn.”

”En medarbetarenkät har genomförts under december 2005. Resultatet av denna förväntas kunna analyseras under februari 2006. Resultatet av detta kommer vara en del i underlaget för handlingsplanen. Skyddsronder för arbetsmiljön genomförs årligen och en dialog om hur lokalerna kan förbättras i tillgänglighetshänseende förs för närvarande med fastighetsägaren.”

Avvaktar andra beslut och stöd från central förvaltningsmyndighet:

”Myndigheten hade planerat för att en handlingsplan skulle finnas klar till februari 2006./.../En projektledare har utsett att hålla i arbetet med handlingsplanen för myndigheten. I uppdraget ingår att klargöra vad som ska göras på central nivå./.../I arbetet ingår att finna en gemensam modell för hur länens planer ska utformas.”

Bilagor

Bilaga 1: Metod

Bilaga 2: Tabeller

Bilaga 3: Svarande och bortfall 2005

Bilaga 4: Svarande och bortfall 2006

Bilaga 5: Förordningen 2001:526

Bilaga I: Metod

Tillvägagångssätt

Undersökningen gjordes med hjälp av en webbaserad enkät genom det digitala enkätverktyget Survey Generator (www.alstra.se). Det innebär att myndigheterna fick sig tillsända en internetlänk med en individuell inloggningskod till enkätens svarsformulär. Svaren har sedan kunnat skrivas ner direkt i webbformuläret. Myndigheternas kontaktperson (respondenten) har inte behövt fylla i alla svar vid samma tillfälle eftersom svaren sparats automatiskt och det varit möjligt att komplettera och ändra svaren fram till slutdatum.

Identifiering av deltagare¹³

2005

Eftersom en vedertagen definition av myndighetsbegreppet saknas har vi avgränsat begreppet till myndigheter som lyder under regeringen eller riksdagen och styrs av instruktion eller av en särskild lag.

Brevet med information om hela enkäten och länk till svarsformuläret ställdes till myndighetschefen och skickades med e-post till myndighetens registrator den 6 augusti 2005. Föregående års kontaktperson var förfylld för att underlätta för myndigheten att hitta rätt referensperson. Kort därefter, den 26 augusti, gick en första påminnelse ut med e-post till myndigheterna. Vid deadline den 30 augusti hade fortfarande några myndigheter inte öppnat sin enkät på webben. Till dessa skickades en tredje påminnelse per e-post till myndighetens registrator. Denna grupp, samt de som begärt det, fick anstånd till den 6 september.

Enkäten skickades ut till 402 myndigheter, men det visade sig att sju av dessa inte skulle ingå undersökningen. Några myndigheter hade svarat tillsammans med annan myndighet, andra hade upphört eller höll på att omorganiseras. Några var inte en myndighet under regeringen. Sammanlagt var det sju adressater som föll bort eller blev befriade. Totalt ingick 395 myndigheter i 2005 års enkät.

Utbildningsdepartementet och kulturdepartementet ingår numera i det nya departementet Utbildnings- och kulturdepartementet. För att förvissa oss om att myndigheterna finns redovisade under rätt departement och att nybildade

¹³ Identifiering av deltagare vid undersökningarna 2003 och 2004 finns redovisade i två tidigare publicerade rapporterna (se www.handisam.se).

myndigheter finns med gjorde Handisam en extra granskning. Utskickslistan baseras på uppgifter från HO:s enkät från 2004 samt på uppgifter från Statskalendern. Informationen uppdaterades mot aktuella uppgifter från regeringens webbplats, Domstolsverkets webbplats och AMS webbplats. Listan på de myndigheter som ingår i undersökningen finns redovisade under respektive departement i bilaga 3 och 4.

Myndigheterna har även kunnat använda en pappersversion av enkäten. Denna har skickats ut på förfrågan eller kunnat skrivas ut från HO:s webbplats. Åtta myndigheter har 2005 använt sig av denna möjlighet och sänt in sina svar på papper eller som bifogat Word-dokument. HO har i dessa fall bistått med att fylla i den webbaserade enkäten.

2006

Enkäten 2006 skickades till de myndigheter som i 2005 års enkät svarat att de saknade handlingsplan, men planerade att ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2007. Adresserna från 2005 års enkät användes för att nå de 142 myndigheter som svarat på detta sätt. Även denna enkät skickades till myndigheternas registrator med information om föregående års enkäts kontaktperson ifylld. Detta för att underlätta för myndigheten att hitta rätt referensperson.

Svarsfrekvens

Undersökningarna 2003, 2004 och 2005 omfattar samtliga statliga myndigheter i Sverige och är totalundersökningar. Undersökningen 2006 är en totalundersökning av den grupp myndigheter som uppgivit att de planerade att ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006.

Tabell 1. HO:s och Handisams myndighetsenkäter 2003, 2004, 2005 och 2006.

År	2003		2004		2005		2006	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
besvarat enkäten	360	88	324	82	363	92	136	96
ej besvarat enkäten	48	12	72	18	32	8	6	4
Totalt	408	100	396	100	395	100	142	100

2005 års enkät

Den slutliga avläsningen gjordes den 8 september 2005 efter att också de manuellt inskickade svaren matats in. Då hade totalt 363 av de 395 myndigheter som ingick i undersökningen svarat på enkäten.

De 363 myndigheterna som svarat är underlag för resultatredovisningen. Svarefrekvensen var 92 procent. De 32 myndigheter som inte svarat ingår inte i analysen. Namnen på dessa myndigheter och en kort analys av bortfallet finns redovisade i bilaga 3.

2006 års enkät

Handisam skickade i början av februari 2006 på regeringens uppdrag ut en enkät till de myndigheter som i en tidigare enkät från HO har angivit att de ska upprätta handlingsplaner för tillgänglighet före den 1 februari 2006. Två påminnelser gick ut. Enkäten omfattar sju frågor om myndigheternas arbete med handlingsplan.

Av 142 berörda statliga myndigheter har 136 besvarat enkäten. Svarefrekvensen var 96 procent. Sex myndigheter har inte svarat på enkäten. Endast de 136 som svarat ingår i analysen. Namnen på dessa myndigheter finns redovisade i bilaga 4.

Enkätens innehåll

2005 års enkät

Enkäten innehåller i likhet med föregående enkäter två typer av frågor. Den ena typen är fasta frågor, som envals- eller flervalsfrågor. Den andra typen är öppna frågor med utrymme för kommentarer eller synpunkter. Med hjälp av de fasta frågorna samlade HO in uppgifter för att kunna kartlägga hur myndigheterna arbetat med att göra sin arbetsplats tillgänglig. Dessa uppgifter sammanställs i frekvenstabeller. Till exempel ger enkäten svar på frågor som "Har myndigheten utsett någon person som ska samordna arbetet med att förbättra tillgängligheten?" Med de öppna frågorna har svarspersonen haft möjlighet att beskriva sin specifika myndighet och utveckla tankar och synpunkter utifrån den aktuella frågeställningen: "Om ja, hur är arbetet organiserat?" Deras kommentarer har varit till stöd för Handisam i analysen av de statistiska uppgifterna.

För att kunna göra jämförelser med tidigare enkäter ställdes samma frågor även 2005. Enkäten kompletterades dessutom med frågor om vilket stöd myndigheterna önskar i sitt fortsatta arbete. Dessutom fanns frågor om vilket stöd vissa chefsmyndigheter ger till andra myndigheter som finns inom deras förvaltningsområde, till exempel Domstolsverket till tingsrätter, länsrätter etc och Arbetsmarknadsstyrelsen till länsarbetsnämnderna. De senaste nämnda frågorna finns redovisade i en internrapport på Handisams intranät.

2006 års enkät

2006 års enkät var mer begränsad och innehöll endast sju frågor. En fråga handlade om huruvida myndigheten hade en handlingsplan eller inte medan övriga frågor handlade om kvaliteten i handlingsplanen.

Validitet och reliabilitet

Validitets- och reliabilitetsproblem hänger samman med övergången från den teoretiska till den empiriska nivån. Verkligheten är ytterst komplex och reduceras i en undersökning till ett antal frågor som ska tolka verkligheten. Otydliga frågor ger otydliga svar. Det kan även förekomma tolkningsproblem. Den svarande kan missuppfatta frågan eller försköna sina svar. En undersöknings tillförlitlighet analyseras ofta utifrån kvantitetsaspekten reliabilitet eller mätnoggrannhet. Att resultatet är giltigt och överstämmande med mätobjektet analyseras utifrån kvalitetsaspektens validitet. En hög validitet och reliabilitet eftersträvas av det underlag som står till grund för detta undersökningsresultat.

Det är känt att respondenten lutar åt att svara vad de tror att frågeställaren förväntar sig. Det framkommer överdrifter. Svaren kan vara ett önsketänkande, till exempel kan myndigheterna svara att de planerar att ta fram en handlingsplan inom sex månader fast de i verkligheten inte gör detta. Ändå kan de ha svarat sanningsenligt på frågan eftersom frågan ställdes på ett sätt som tillät önsketänkande. Andra frågor är mer direkta och Handisam kan i efterhand kontrollera svaren: ”Har myndigheten en handlingsplan?”, ”Har ni tagit kontakt med handikapprörelsen?” Genom de öppna frågorna kan den svarande förtydliga sina svar för att förhindra misstolkningar.

Bakgrundsinformation

Kontaktperson på myndigheten

För att bättre kunna analysera myndigheternas svar och kommentarer redovisas här kontaktpersonens funktion. En administrativ chef, direktör, lagman och kanslichef förväntas ha en god överblick över hela verksamheten. En personalansvarig har god kunskap om personalfrågor. En informatör förväntas ha god kunskap om myndighetens information. En fastighetsförvaltare och intendent förväntas ha kunskaper om myndighetens lokalförhållanden.

En fråga om kontaktpersonens funktion ställdes för att kunna jämföra undersökningarna 2003, 2004 och 2005.

Tabell 21. Fråga 1: Uppgifter om kontaktperson för enkäten på myndigheten.

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Administrativ chef	28	33	28
Direktör/Lagman	20	14	16
Personalansvarig	15	17	16
Samordnare/Projektledare	15	16	19
Kanslichef/Ekonomichef	11	9	8
Fastighetsförvaltare/Intendent	6	7	9
Informatör/IT- och servicechef	4	2	3
Ej svar	1	2	1
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter	360	324	363

Enkätsvaren visar att myndigheternas kontaktpersoner tillhör yrkesgrupper som förväntas ha god överblick över sin arbetsplats. De svarande fördelar sig mellan sju olika befattningar/funktioner. På cirka 70 procent av myndigheterna har myndighetens chef eller en chef för administration, personal eller kansli fungerat som myndighetens kontaktperson för enkäten. En av fem myndigheter har utsett en samordnare/handläggare för att svara på enkäten. Det är mindre vanligt att ansvarig för lokalfrågor och information varit kontaktperson, endast en av tio tillhörde denna grupp.

Det förefaller som om enkäten har besvarats av personer i god kontakt med myndighetens ledning. Det är ingen större skillnad mellan de tre enkäterna 2003, 2004 och 2005.

Hur ser könsfördelningen ut?¹⁴

Enkäten 2005 visar att 56 procent av kontaktpersonerna var kvinnor och 44 procent var män. På fyra myndigheter svarade en man och en kvinna tillsammans på enkäten¹⁵. Inte heller här skiljer sig könsfördelningen från tidigare år.

Storleksgrupp

Det är redan känt från de två första enkäterna att små myndigheter inte kommit så långt, medan de större myndigheterna kommit betydligt längre i sitt arbete med handlingsplaner. Vi känner alltså redan till att storleken har betydelse för myndigheternas arbete med tillgänglighetsfrågor och fördjupar oss därför inte nu i denna analys.

I tidigare rapporter har vi redovisat myndigheternas svar indelade i fyra grupper efter antal anställda. Grupperna var

- stor myndighet (301 eller fler anställda)
- mellanstor myndighet (51-300 anställda)
- liten myndighet (11-50 anställda)
- mycket liten myndighet (tio eller färre anställda).

Myndigheternas fördelning på storleksgrupp redovisas för år 2003, 2004 och 2005.

Tabell 22. Fråga 2: Myndigheter fördelade på olika storleksgrupper med avseende på antal anställda.

År	2003	2004	2005
Myndigheter	Antal	Antal	Antal
Stor, 301 och fler anställda	103	89	104
Mellan, 51–300 anställda	115	115	130
Liten, 11–50 anställda	116	101	111
Mycket liten, 0–10 anställda	26	19	18
Totalt	360	324	363

¹⁴ I förordningen (2001:100) om den officiella statistiken finns en paragraf om krav på könsuppdelning av individbaserad statistik, § 14. Individbaserad officiell statistik ska vara uppdelad efter kön om det inte finns särskilda skäl mot detta.

¹⁵ I dessa fall räknades den först omnämnda personen som kontaktperson.

Storleksgrupperna Stor, Mellan och Liten omfattar vardera omkring en tredjedel av de svarande myndigheterna vid de tre undersökningarna. I storleksgruppen Mycket liten myndighet ingår endast 5-7 procent av myndigheterna. Variationen mellan årtalen beror på att myndigheter läggs ner, nybildas, ombildas eller inte svarar på enkäten. De små myndigheterna med upp till tio anställda kan möjligen bli befriade från att svara på enkäten i framtiden.

Departement

Enkätsvaren i undersökningen redovisas också i form av diagram som utgår ifrån myndigheternas departementstillhörighet. Detta ger en bild av på vilket sätt den politiska styrningen, till exempel departementens styrning genom regleringsbrev, kan ha betydelse för hur myndigheterna arbetar med tillgänglighetsfrågor.

Tabell 23. Under vilka departement ligger de myndigheter som ingår i undersökningen?

Antal myndigheter under respektive departement.*

År	2003	2004	2005
Departement	Antal	Antal	Antal
Justitiedepartementet	128	104	115
Utbildningsdepartementet	51	51	56
Finansdepartementet	56	51	55
Näringsdepartementet	47	49	54
Kulturdepartementet	24	20	24
Socialdepartementet	14	14	15
Jordbruksdepartementet	8	8	13
Försvarsdepartementet	9	8	10
Miljödepartementet	11	8	9
Utrikesdepartementet**	9	8	8
Övriga***	3	3	4
Totalt	360	324	363

* Notera att departementsindelningen för 2005 gäller den departementstillhörighet myndigheterna hade i början av 2005. För att underlätta jämförelsen bibehålls denna indelning i rapporten. Det kan noteras att sedan hösten 2005 bildar Utbildnings- och kulturdepartementet ett departement liksom Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet.

** De ca 100 utlandsmyndigheterna (ambassader, konsulat m fl) ingår inte i undersökningen.

*** Under gruppen Övriga ingår Justitieombudsmannen, Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen. I 2005 års enkät även Riksbanken.

Tabellen visar under vilka departement myndigheterna som besvarat enkäten ligger. Fler än 100 myndigheter ligger under Justitiedepartementet medan tio eller färre myndigheter ingår under Försvarsdepartementet, Miljödepartementet och Utrikesdepartementet. Inom gruppen Övriga ingår i 2005 års undersökning fyra myndigheter som ligger direkt under Statsrådsberedningen.

Störst myndigheter har Försvarsdepartementet och Utbildningsdepartementet med flest anställda per myndighet, flera tusen i genomsnitt per myndighet. Minst myndigheter med avseende på antal anställda har Kulturdepartementet med under 100 anställda i genomsnitt.

Bilaga 2: Tabeller

Tabell 24. Hur går det för myndigheterna med att ta fram handlingsplaner?

År	2003	2004	2005
Andel som svarar "ja"	%	%	%
Har myndigheten börjat inventera tillgängligheten? (fråga 8, 7, 7*)	62	72	79
Har myndigheten påbörjat arbetet med en handlingsplan? (fråga 6, 5, 5)	37	45	52
Har myndigheten formulerat en policy? (fråga 7, 8, 8)	16	24	32
Har myndigheten etablerat kontakt med handikapprörelsen? (fråga 11, 10, 10)	21	27	30
Finns en färdig handlingsplan? (fråga 13, 12, 12)	7	15	21
Bastal= antal svarande myndigheter	360	324	363

* Det gäller fråga 8 i 2003 års enkät, fråga 7 i 2004 och 2005 års enkäter.

Tabell 25. Har myndigheten integrerat ett tillgänglighetsperspektiv i olika policydokument?

År	2003	2004	2005
Myndigheter som integrerat tillgänglighetsperspektivet i	%	%	%
sitt systematiska arbetsmiljöarbete? (fråga 15, 18, 18)	25	35	45
sin mångfaldsplan? (fråga 16, 19, 19)	18	27	33
sin jämställdhetsplan? (fråga 17, 20, 20)	15	22	30
Bastal= antal svarande myndigheter	360	324	363

Tabell 26. Är samordnaren kvinna eller man?

År	2003	2004	2005
	%	%	%
Kvinna	19	25	23
Man	18	21	25
Samordnare saknas	57	48	36
Annat alternativ (tex flera personer)	-	-	10
Ej svar på fråga 5, 4, 4	6	6	6
Totalt	100	100	100
Bastal = antal svarande myndigheter	360	324	363

Tabell 27. Departement. Finns en färdig handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder enligt förordning 2001:526?

Myndigheter under resp. departement och år som svarat "ja" enligt HO:s enkäter.

Enkät år	2003		2004		2005	
	Antal*	%	Antal	%	Antal	%**
Socialdepartementet	3/14	21	4/14	29	6/15	40
Kulturdepartementet	3/24	13	6/20	30	9/24	38
Miljödepartementet	1/11	9	1/8	13	3/9	33
Utbildningsdepartementet	9/51	18	10/51	20	18/56	32
Övriga***	2/3	67	2/3	67	1/4	25
Finansdepartementet	5/56	9	10/51	20	12/55	22
Försvarsdepartementet	1/9	11	0/8	0	2/10	20
Näringsdepartementet	2/47	4	6/49	12	10/54	19
Jordbruksdepartementet	1/8	13	2/8	25	2/13	15
Justitiedepartementet	0/128	0	8/104	8	14/115	12
Utrikesdepartementet	0/9	0	0/8	0	0/8	0
Samtliga	27/360	7	49/324	15	77/363	21

* Tabellen läses på följande sätt: För Socialdepartementet år 2003 står 3/14. Det innebär att 3 myndigheter svarat "Ja" (dvs att de har en handlingsplan) av 14 svarande myndigheter under Socialdepartementet vid 2003 års enkät. Det motsvarar 21 procent av de svarande myndigheterna under Socialdepartementet. Etc för övriga departement.

** De departement som har den största andelen myndigheter med färdig handlingsplan 2005 har placerats överst i tabellen. Se också diagram 4 under Resultat och slutsatser.

*** Under gruppen Övriga ingår 2005 Justitieombudsmannen, Sveriges Riksbank, Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen. Åren 2003 och 2004 ingick inte Sveriges Riksbank i undersökningarna.

Tabell 28. Fråga 12 och 17: Myndigheter som har en handlingsplan och myndigheter som planerar att utarbeta en handlingsplan och anta den före 1 februari 2006 samt resterande (planerar ej att ta fram en plan till 1 februari 2006, svarat ej relevant eller ej svarat på frågan).

Antal myndigheter under respektive departement enligt HO:s enkät 2005.

	Har en handlingsplan	Plane- rar till feb -06	Planerar ej till feb -06	Ej rele- vant	Ej svar	Antal sva- rande
Finansdepartementet	12	20	13	8	2	55
Försvarsdepartementet	2	5	2	0	1	10
Jordbruksdepartementet	2	4	5	2	0	13
Justitiedepartementet	14	51	31	14	5	115
Kulturdepartementet	9	7	8	0	0	24
Miljödepartementet	3	4	0	1	1	9
Näringsdepartementet	10	21	11	10	2	54
Socialdepartementet	6	4	3	1	1	15
Utbildningsdepartementet	18	21	12	4	1	56
Utrikesdepartementet	0	5	0	2	1	8
Övriga	1	1	0	1	1	4
Samtliga	77	143	85	43	15	363

Tabell 29. Fråga 12 och 17: Myndigheternas planmässiga arbete. Myndigheter som har en handlingsplan och myndigheter som planerar att utarbeta en handlingsplan enligt förordning 2001:526 och anta den före 1 februari 2006 samt resterande.

Andel (%) och antal svarande myndigheter under respektive departement enligt HO:s enkät 2005.

	Har handlings- plan %	Planerar ta fram plan till 1 feb -06 %	Reste- rande* %	Bastal= antal svarande myndigheter Antal
Socialdepartementet	40	27	33	15
Kulturdepartementet	38	29	33	24
Miljödepartementet	33	45	22	9
Utbildningsdepartementet	32	38	30	56
Finansdepartementet	22	36	42	55
Försvarsdepartementet	20	50	30	10
Näringsdepartementet	19	39	42	54
Jordbruksdepartementet	15	31	54	13
Justitiedepartementet	12	45	43	115
Utrikesdepartementet	0	63	37	8
Övriga	25	25	50	4
Samtliga	21	39	40	363

* resterande = myndigheter som ej planerar att ta fram en plan till den 1 februari 2006, svarat ej relevant eller ej svarat på frågan.

Tabell 30. Fråga 2 – Departement. Finns en färdig handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder enligt förordning 2001:526?

Antal myndigheter under respektive departement som svarat "ja", enligt Handisams enkät 2006.*

	Antal myndigheter som svarat "ja"***	Bastal= antal svarande myndigheter
Övriga***	1	1
Utrikesdepartementet	3	5
Utbildnings- och kulturdepartementet	9	51
Försvarsdepartementet	2	4
Finansdepartementet	7	17
Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet	1	11
Justitiedepartementet	13	47
Näringsdepartementet	5	21
Socialdepartementet	3	14
Jordbruksdepartementet	0	4
Samtliga	50	136

* Siffrorna för 2006 avser endast de myndigheter som svarat på enkäten 2006. Underlaget utgörs av de myndigheter som i 2005 års enkät svarat att de planerade att ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006. De departement/den grupp som har den största andelen myndigheter med färdig handlingsplan vid 2006 års enkät har placerats överst i tabellen.

** Tabellen visar till exempel att vid Utbildnings- och kulturdepartementet samt Justitiedepartementet som har många myndigheter under sig, har endast 18 respektive 28 procent av myndigheterna svarat Ja. Vi kan också notera att vid inget departement har fler än hälften av myndigheterna svarat "ja".

*** Under gruppen Övriga ingår i 2006 års enkät endast Sveriges Riksbank.

Lista över diagram och tabeller

Diagram:

1. Hur går det för myndigheterna med att ta fram handlingsplaner?
2. Myndigheter som integrerat tillgänglighetsperspektivet i olika policydokument.
3. Analysschema för Handisams uppföljning och utvärdering av myndigheternas tillgänglighetsarbete.
4. Departement: Finns en färdig handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder enligt förordning 2001:526?

Tabell:

1. Myndighetsenkät 2003, 2004, 2005 och 2006 – svarsfrekvens
2. Finns en färdig handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder enligt förordning SFS 2001:526?
3. Är handlingsplanen antagen av myndighetens ledning?
4. Har myndigheten utsett någon person som ska samordna arbetet med att förbättra tillgängligheten?
5. Har myndigheten påbörjat arbetet med att ta fram en handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder?
6. Har ni formulerat en policy för arbetet med att göra myndigheten tillgänglig för personer med funktionshinder?
7. Har ni påbörjat arbetet med att inventera tillgängligheten inom följande områden:...?
8. Vi anlitar följande externa konsulter med särskild kunskap om tillgänglighetsfrågor vid våra inventeringar
9. I vårt arbete med handlingsplaner för hur verksamhet, information och lokaler ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder gör vi följande:...

10. Har ni etablerat kontakt med handikapprörelsen i arbetet med att göra myndigheten tillgänglig?
11. Vilka dokument har varit till hjälp i arbetet med handlingsplanen?
12. Har myndigheten integrerat tillgänglighetsperspektivet i sitt systematiska arbetsmiljöarbete?
13. Har myndigheten integrerat tillgänglighetsperspektivet i sin mångfaldsplan?
14. Har myndigheten integrerat tillgänglighetsperspektivet i sin jämställdhetsplan?
15. Är handlingsplanen antagen av myndighetens ledning?
16. Är handlingsplanen reviderad?
17. Försök göra en egenbedömning av er handlingsplan genom att besvara följande frågor:...
18. Du som svarat att planen innehåller förslag på konkreta (mätbara) åtgärder för myndighetens lokaler. Här kommer några följdfrågor:...
19. Du som svarat att planen innehåller förslag på konkreta (mätbara) åtgärder för myndighetens information och kommunikation. Här kommer några följdfrågor:...
20. Planerar myndigheten att utarbeta en handlingsplan enligt förordning 2001:526 och anta den före 1 februari...?
21. Uppgifter om kontaktperson för enkäten på myndigheten.
22. Myndigheter fördelade på olika storleksgrupper med avseende på antal anställda.
23. Under vilka departement ligger de myndigheter som ingår i undersökningen?
24. Hur går det för myndigheterna med att ta fram handlingsplaner?
25. Har myndigheten integrerat ett tillgänglighetsperspektiv i olika policydokument?

26. Är samordnaren kvinna eller man?
27. Departement. Finns en färdig handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder enligt förordning 2001:526? Myndigheter under respektive departement och år som svarat ”ja” enligt HO:s enkäter.
28. Myndigheter som har en handlingsplan och myndigheter som planerar att utarbeta en handlingsplan och anta den före 1 februari 2006 samt resterande (planerar ej att ta fram en plan till 1 februari 2006, svarat ej relevant eller ej svarat på frågan). Antal myndigheter under respektive departement enligt HO:s enkät 2005.
29. Myndigheternas planmässiga arbete. Myndigheter som har en handlingsplan och myndigheter som planerar att utarbeta en handlingsplan enligt förordning 2001:526 och anta den före 1 februari 2006 samt resterande. Andel (%) och antal svarande myndigheter under respektive departement enligt HO:s enkät 2005.
30. Departement. Finns en färdig handlingsplan för hur lokalerna, verksamheten och informationen ska bli tillgängliga för personer med funktionshinder enligt förordning 2001:526? Antal myndigheter under respektive departement som svarat ”ja”, enligt Handisams enkät 2006.

Bilaga 3: Svarande och bortfall 2005

Svarande

Totalt ingick 395 myndigheter i denna undersökning. Av dessa har 363 myndigheter (92 procent) besvarat enkäten. I listan som följer presenteras myndigheter under respektive departement utifrån hur de svarat på fråga 12 och 17 i enkäten. Fråga 12 tar upp om myndigheten har en färdig handlingsplan eller inte. Bland de myndigheter som inte har en handlingsplan följer tre svarsalternativ under fråga 17: Myndigheten planerar att ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006, frågan är ej relevant eller myndigheten har ej svarat på frågan.

De svarande har delats in under följande fem rubriker:

- Myndigheten har en handlingsplan
- Myndigheten planerar att ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2006
- Myndigheten ska ej ta fram en handlingsplan till 1 februari 2006
- Myndigheten har svarat att frågan ej är relevant
- Myndigheten har inte svarat på frågan.

På fråga 16 har myndigheterna som saknar handlingsplan gett förklaringar till vilka svårigheter de haft med att ta fram en handlingsplan. Många svarar förvisso att de saknar resurser, kompetens, tid, har andra prioriteringar eller att förordningen inte gäller dem. Men det förekommer också svar som att myndigheten fastlagt en övergripande handlingsplan och att arbetet är integrerat och delegerat i den ordinarie verksamhetsprocessen. En annan myndighet uttrycker att de försökt integrera ett tillgänglighetsperspektiv i andra handlingsplaner istället för att skapa en separat plan. Därför bör svarsalternativen ”nej”, ”ej relevant”, ”ej svar” främst relateras till den aktuella myndighetens egen förklaring.

Bortfall, myndigheter som inte besvarat enkäten

Avslutningsvis, under varje departement anges de myndigheter som inte svarat på enkäten, totalt 32 myndigheter. Dessa myndigheter ingår inte i undersökningen.

Bortfallet är jämnt fördelat mellan departementen och representerar både stora och små myndigheter. Myndigheter som kommit in med sina svar efter deadline har markerats i listan. Deras svar har inte kunnat bearbetas i rapporten.

Lista på svarande och bortfall 2005

Finansdepartementet

Har handlingsplan

Kammarkollegiet

Kronofogdemyndigheten i Gävle

Lotteriinspektionen

Länsstyrelsen i Blekinge län

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Länsstyrelsen i Uppsala län

Länsstyrelsen i Västerbottens län

Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Premiepensionsmyndigheten, PPM

Statens fastighetsverk, SFV

Ska ta fram handlingsplan till den 1 feb 2006

Andra AP-fonden

Finansinspektionen

Kronofogdemyndigheten i Eskilstuna

Kronofogdemyndigheten i Härnösand

Kronofogdemyndigheten i Karlstad

Kronofogdemyndigheten i Stockholm

och Gotland

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Länsstyrelsen i Hallands län

Länsstyrelsen i Jämtlands län

Länsstyrelsen i Kalmar län

Länsstyrelsen i Kronobergs Län

Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen i Örebro län

Länsstyrelsen i Östergötlands län

Nämnden för offentlig upphandling,

NOU

Skatteverket

Statens bostadskreditnämnd, BKN

Statens pensionsverk, SPV

Statistiska centralbyrån, SCB

Ska ej ta fram handlingsplan till den 1 feb 2006

Arbetsgivarverket

Bokföringsnämnden

Datainspektionen

Ekonomistyrningsverket

Insättningsgarantinämnden, IGN

Konjunkturinstitutet

Kronofogdemyndigheten i Umeå

Kronofogdemyndigheten i Östergötland

och Jönköping

Länsstyrelsen i Gotlands län

Länsstyrelsen i Värmlands län

Länsstyrelsen i Västmanlands län

Statskontoret

Tullverket

Ej relevant

Fjärde AP-fonden

Första AP-fonden

Kronofogdemyndigheten i Göteborg

Kronofogdemyndigheten i Skåne

Nämnden för elektronisk förvaltning

Riksgäldskontoret

Sjätte AP-fonden
Statens kvalitets- och kompetensråd,
KKR

Ej svarat på frågan
Länsstyrelsen i Jönköping
Tredje AP-fonden

Bortfall – Ej svarat på enkäten
Fortifikationsverket
Kronofogdemyndigheten i Kalmar
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Sjunde AP-fonden

Försvarsdepartementet

Har handlingsplan
Försvarshögskolan, FHS
Statens räddningsverk, SRV

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -06
Försvarets materielverk, FMV
Försvarsmakten, FM
Krisberedskapsmyndigheten, KBM
Statens haverikommission, SHK
Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI

Ska ej ta fram plan till 1/2 -06
Styrelsen för psykologiskt försvar, SPF
Totalförsvarets pliktverk, TPV

Ej svarat på frågan
Försvarets radioanstalt, FRA

Bortfall – Ej svarat på enkäten
Kustbevakningen, KBV

Jordbruksdepartementet

Har handlingsplan
Allmänna reklamationsnämnden, ARN

Marknadsdomstolen

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -06
Djurskyddsmyndigheten
Fiskeriverket
Jordbruksverket, SJV
Livsmedelsverket, SLV

Ska ej ta fram plan till 1/2 -06
Fastighetsmäklarnämnden, FMN
Konsumentverket
Livsmedelsekonomiska institutet
Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Frågan ej relevant
Sametinget
Statens utsädeskontroll

Justitiedepartementet

Har handlingsplan
Brottsoffermyndigheten, BrOM
Hovrätten för Västra Sverige
Högsta domstolen
Justitiekanslern, JK
Kammarrätten i Stockholm
Länsrätten i Kronobergs Län
Länsrätten i Mariestad
Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO
Säkerhetspolisen
Tingsrätten Malmö
Tingsrätten Mora
Tingsrätten Mölndals
Tingsrätten Växjö
Valmyndigheten

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -06
Brottsförebyggande rådet, BRÅ

Ekobrottsmyndigheten, EBM	Tingsrätten i Alingsås
Göta Hovrätt	Tingsrätten i Blekinge
Hovrätten för Nedre Norrland	Tingsrätten Jönköping
Hovrätten över Skåne och Blekinge	Tingsrätten Kalmar
Kammarrätten i Jönköping	Tingsrätten Kristianstad
Kammarrätten i Sundsvall	Tingsrätten Luleå
Kriminaltekniska laboratorium, Statens, SKL	Tingsrätten Lund
Länsrätten i Blekinge län	Tingsrätten Norrtälje
Länsrätten i Kalmar län	Tingsrätten Nyköping
Länsrätten i Norrbottens län	Tingsrätten Sundsvall
Länsrätten i Södermanlands län	Tingsrätten Södertälje
Länsrätten i Vänersborg	Tingsrätten Uddevalla
Länsrätten i Värmlands län	Tingsrätten Varberg
Länsrätten i Örebro län	<i>Ska ej ta fram plan till 1/2 -06</i>
Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, HomO	Domstolsverket, DV
Polismyndigheten i Blekinge län	Hovrätten för Övre Norrland
Polismyndigheten i Gävleborgs län	Kriminalvårdsstyrelsen, KVS
Polismyndigheten i Hallands län	Länsrätten i Dalarnas län
Polismyndigheten i Jönköpings Län	Länsrätten i Gotlands län
Polismyndigheten i Kalmar län	Länsrätten i Gävleborgs län
Polismyndigheten i Kronobergs Län	Länsrätten i Göteborg
Polismyndigheten i Norrbottens län	Länsrätten i Skåne län
Polismyndigheten i Skåne län	Länsrätten i Stockholms län
Polismyndigheten i Stockholms län	Länsrätten i Västerbottens län
Polismyndigheten i Västra Götalands län	Länsrätten i Västmanlands län
Polismyndigheten i Örebro län	Polismyndigheten i Dalarnas län
Polismyndigheten i Östergötlands län	Polismyndigheten i Jämtlands län
Riksåklagaren, RÅ	Polismyndigheten i Värmlands län
Rättshjälpsmyndigheten	Regeringsrätten
Rättsmedicinalverket, RMV	Svea hovrätt med Miljööverdomstolen
Tingsrätten Borås	Tingsrätten Haparanda
Tingsrätten Eskilstuna	Tingsrätten i Eksjö
Tingsrätten Gotland	Tingsrätten i Falun
Tingsrätten Gällivare	Tingsrätten i Gävle
Tingsrätten Halmstad	Tingsrätten i Norrköping
Tingsrätten Hudiksvall	Tingsrätten Katrineholms
Tingsrätten Hässleholm	Tingsrätten Lycksele
	Tingsrätten Skövde

Tingsrätten Södra Roslagen
Tingsrätten Trelleborg
Tingsrätten Umeå
Tingsrätten Vänersborg
Tingsrätten Värnamo
Tingsrätten Västmanland
Tingsrätten Östersund

Frågan ej relevant

Hyresnämnden
Kammarrätten i Göteborg
Länsrätten i Jönköpings Län
Polismyndigheten i Gotlands län
Revisorsnämnden
Tingsrätten Helsingborg
Tingsrätten i Göteborg
Tingsrätten i Stockholm
Tingsrätten Karlskoga
Tingsrätten Nacka
Tingsrätten Sollentuna
Tingsrätten Solna
Tingsrätten Stenungssund
Tingsrätten Värmland

Ej svarat på frågan

Länsrätten i Östergötlands län
Polismyndigheten i Västerbottens län
Tingsrätten Skellefteå
Tingsrätten Uppsala
Tingsrätten Ångermanland

Bortfall – Ej svarat på enkäten

Integrationsverket
Länsrätten i Hallands län
Länsrätten i Jämtlands län
Länsrätten i Uppsala län
Länsrätten i Västernorrlands län
Polismyndigheten i Södermanlands län

Polismyndigheten i Uppsala län (svaret senare)
Polismyndigheten i Västernorrlands län
Polismyndigheten Västmanlands län
Rikspolisstyrelsen, RPS (svaret senare)
Tingsrätten Handen
Tingsrätten i Bollnäs
Tingsrätten i Huddinge
Tingsrätten Lidköping
Tingsrätten Linköping
Tingsrätten Mariestad
Tingsrätten Ystad
Tingsrätten Örebro

Kulturdepartementet

Har handlingsplan

Forum för Levande historia
Livrustkammaren, Skoklosters slott, Hallwylska museet
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde
Radio- och TV-verket, RTV
Riksutställningar
Språk- och folkminnesinstitutet, SOFI
Statens historiska museer, SHMM
Statens kulturråd
Statens musiksamlingar

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -06

Granskningsnämnden för radio och TV
Riksantikvarieämbetet, RAÄ
Riksarkivet, RA
Statens försvarshistoriska museer, SFHM
Statens konstråd
Statens museer för världskultur
Talboks- och punktskriftsbiblioteket TPB

Ska ej ta fram handlingsplan till den 1 feb 2006

Arkitekturmuseet
Biografbyrå, Statens
Konstnärskommittén
Naturhistoriska riksmuseet
Presstödsnämnden
Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund, SST
Statens maritima museer
Svenskt biografiskt lexikon

Bortfall – Ej svarat på enkäten
Moderna Museet

Miljödepartementet
Har handlingsplan

Boverket
Naturvårdsverket
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -06
Kemikalieinspektionen, KemI
Lantmäteriverket
Statens strålskyddsinstitut, SSI
Statens geotekniska institut, SGU

Frågan ej relevant
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas

Ej svarat på frågan
Statens kärnkraftinspektion, SKI

Bortfall – Ej svarat på enkäten
Statens va-nämnd

Näringsdepartementet
Har handlingsplan

Arbetsmiljöverket, AV
Banverket, BV
Jämställdhetsombudsmannen, JämO
Konkurrensverket, KKV
Luftfartsverket, LfV
Sjöfartsverket, SjöV
Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI
Sveriges geologiska undersökning inkl. Bergsstaten, SGU
Verket för näringslivsutveckling, Nutek
Vägverket

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -06

Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS
Bolagsverket
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, IFAU
Institutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS
Järnvägsstyrelsen
Länsarbetsnämnden i Blekinge län
Länsarbetsnämnden i Gävleborgs län
Länsarbetsnämnden i Kronobergs län
Länsarbetsnämnden i Norrbottens län
Länsarbetsnämnden i Skåne län
Länsarbetsnämnden i Uppsala län
Länsarbetsnämnden i Västernorrlands län
Länsarbetsnämnden i Västmanlands län
Länsarbetsnämnden i Västra Götalands län
Länsarbetsnämnden i Örebro län
Länsarbetsnämnden i Östergötlands län
Patent- och registreringsverket, PRV
Post- och telestyrelsen, PTS

Rymdstyrelsen
Skogsstyrelsen, SKS

Ska ej ta fram handlingsplan till den 1 feb 2006

Glesbygdsverket
Luftfartsstyrelsen
Länsarbetsnämnden i Jämtlands län
Länsarbetsnämnden i Jönköpings Län
Länsarbetsnämnden i Kalmar län
Länsarbetsnämnden i Värmlands län
Medlingsinstitutet
Patentbesvärsrätten
Rikstrafiken
Statens energimyndighet, STEM
Turistdelegationen

Frågan ej relevant

Arbetsdomstolen, AD
Elsäkerhetsverket
Handelsflottans kultur- och fritidsråd,
HKF
Länsarbetsnämnden i Hallands län
Länsarbetsnämnden i Stockholms län
Länsarbetsnämnden i Södermanlands län
Länsarbetsnämnden i Västerbottens län
Statens institut för kommunikations-
analys, SIKA
Svenska ESF-rådet
Vägrafikinspektionen

Ej svarat på frågan

Länsarbetsnämnden i Dalarnas län
Verket för innovationssystem, Vinnova

Bortfall – Ej svarat på enkäten

Arbetslivsinstitutet, ALI
Länsarbetsnämnden i Gotlands län

Socialdepartementet

Har handlingsplan

Barnombudsmannen, BO
Handikappombudsmannen, HO
Riksförsäkringsverket, RFV
Socialstyrelsen, SoS
Statens Institut för särskilt utbild-
ningsstöd, Sibus
Statens institutionsstyrelse, SiS

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -06
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd,
HSAN
Läkemedelsverket, LV
Statens beredning för medicinsk utvärder-
ing, SBU
Statens folkhälsoinstitut, FHI

Ska ej ta fram handlingsplan till den 1 feb 2006

Institutet för psykosocial medicin, IPM
Läkemedelsförmånsnämnden, LFN
Smittskyddsinstitutet, SMI

Frågan ej relevant

Forskningsrådet för arbetsliv och social-
vetenskap, FAS

Ej svarat på frågan

Statens nämnd för internationella adop-
tionsfrågor, NIA

Utbildningsdepartementet

Har handlingsplan

Högskolan i Halmstad
Karolinska institutet, KI
Kungliga konsthögskolan
Kungliga Tekniska högskolan, KTH
Luleå tekniska universitet

Lunds universitet
Läraryhöskolan i Stockholm
Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, KY
Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
Mälardalens högskola
Nationellt centrum för flexibelt lärande, CFL
Specialpedagogiska institutet, SIT
Statens ljud- och bildarkiv
Stockholms universitet
Umeå universitet
Uppsala universitet
Växjö Universitet
Örebro Universitet

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -06

Blekinge Tekniska Högskola
Göteborgs universitet
Högskolan Dalarna
Högskolan i Kalmar
Högskolan i Kristianstad
Högskolan i Skövde
Högskolans avskiljandenämnd, HAN
Högskoleverket, HSV
Idrottshögskolan i Stockholm, IH
Institutet för rymdfysik, IRF
Karlstads universitet
Konstfack
Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, KMH
Linköpings universitet
Malmö högskola
Mittuniversitetet (tidigare Mitthögskolan)
Myndigheten för skolutveckling
Operahögskolan i Stockholm
Södertörns högskola
Teaterhögskolan i Stockholm

Överklagandenämnden för högskolan, ÖNH

Ska ej ta fram handlingsplan till den 1 feb 2006

Danshögskolan
Högskolan i Borås
Högskolan i Gävle
Internationella programkontoret för utbildningsområdet
Kungliga biblioteket, KB
Polarforskningssekretariatet
Rådet för forsknings- och utvecklings- samarbete inom EU
Specialskolemyndigheten, SPM
Ungdomsstyrelsen
Verket för högskoleservice, VHS
Vetenskapsrådet, VR
Överklagandenämnden för studiestöd, ÖKS

Frågan ej relevant

Centrala studiestödsnämnden, CSN
Högskolan i Jönköping
Högskolan i Trollhättan ,Uddevalla
Skolväsendets överklagandenämnd

Ej svarat på frågan

Skolverket

Bortfall – Ej svarat på enkäten

Dramatiska institutet, DI
Högskolan på Gotland
Sameskolstyrelsen

Utrikesdepartementet
Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -06
Inspektionen för strategiska produkter, ISP

Kommerskollegium
Nordiska Afrikainstitutet, NAI
Styrelsen för internationellt utvecklings-
samarbete, Sida
Svenska Institutet, SI

Frågan ej relevant

Exportkreditnämnden, EKN
Migrationsverket

Ej svarat på frågan

Styrelsen för ackreditering och teknisk
kontroll, SWEDAC

Bortfall – Ej svarat på enkäten

Folke Bernadottsakademin Myndigheten
för utländska investeringar i Sverige, ISA

Övriga

Har handlingsplan

Regeringskansliet

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -06

Sveriges Riksbank

Frågan ej relevant

Riksdagsförvaltningen

Ej svarat på frågan

Justitieombudsmannen JO

Bilaga 4: Svarande och bortfall 2006

Svarande

Handisam skickade i februari 2006 på regeringens uppdrag ut en enkät till de myndigheter som i 2005 års enkät angivit att de ska upprätta handlingsplaner för tillgänglighet före den 1 februari 2006. Totalt ingick 142 myndigheter i denna undersökning. Av dessa har följande 136 myndigheter (96 procent) besvarat enkäten. I listan som följer presenteras myndigheter under respektive departement utifrån hur de svarat på fråga 2 och 5 i enkäten.

De svarande listas under följande fem rubriker:

- Myndigheten har en handlingsplan
- Myndigheten planerar att ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2007
- Myndigheten ska ej ta fram en handlingsplan till den 1 februari 2007
- Myndigheten har svarat att frågan ej är relevant
- Myndigheten har inte svarat på frågan.

Bortfall, myndigheter som inte besvarat enkäten

Avslutningsvis, under varje departement anges de myndigheter som inte svarat på enkäten, totalt sex stycken. Dessa myndigheter ingår inte i undersökningen.

Lista på svarande och bortfall 2006

Finansdepartementet	<i>Ska ta fram handlingsplan till den 1 feb</i>
<i>Har handlingsplan</i>	<i>2007</i>
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Finansinspektionen
Länsstyrelsen i Kronobergs Län	Kronofogdemyndigheten i Härnösand
Länsstyrelsen i Örebro län	Kronofogdemyndigheten i Karlstad
Länsstyrelsen i Östergötlands län	Kronofogdemyndigheten i Stockholm
Nämnden för offentlig upphandling,	och Gotland
NOU	Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Skatteverket	Länsstyrelsen i Hallands län
Statens pensionsverk, SPV	Länsstyrelsen i Kalmar län

Länsstyrelsen i Skåne län
Statistiska centralbyrån, SCB

Ej relevant

Kronofogdemyndigheten i Eskilstuna

Bortfall – Ej svarat på enkäten

Länsstyrelsen i Stockholms län

Försvarsdepartementet

Har handlingsplan

Krisberedskapsmyndigheten, KBM

Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -07

Försvarets materielverk, FMV

Statens haverikommission, SHK

Bortfall – Ej svarat på enkäten

Försvarsmakten, FM

Jordbruksdepartementet

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -07

Djurskyddsmyndigheten

Fiskeriverket

Jordbruksverket

Livsmedelsverket, SLV

Justitiedepartementet

Har handlingsplan

Brottsförebyggande rådet, BRÅ

Ekobrottsmyndigheten, EBM

Göta Hovrätt

Kammarrätten i Jönköping

Länsrätten i Blekinge län

Länsrätten i Norrbottens län

Polismyndigheten i Blekinge län

Polismyndigheten i Östergötlands län

Tingsrätten Hudiksvall

Tingsrätten i Blekinge

Tingsrätten Kalmar

Tingsrätten Luleå

Tingsrätten Lund

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -07

Hovrätten över Skåne och Blekinge

Kriminaltekniska laboratorium, Statens

SKL

Länsrätten i Kalmar län

Länsrätten i Södermanlands län

Länsrätten i Vänersborg

Länsrätten i Värmlands län

Länsrätten i Örebro län

Ombudsmannen mot diskriminering på

grund av sexuell läggning, HomO

Polismyndigheten i Gävleborgs län

Polismyndigheten i Kalmar län

Polismyndigheten i Kronobergs Län

Polismyndigheten i Norrbottens län

Polismyndigheten i Skåne län

Polismyndigheten i Stockholms län

Polismyndigheten i Västra Götalands län

Polismyndigheten i Örebro län

Riksåklagaren, RÅ

Rättshjälpsmyndigheten

Rättsmedicinalverket, RMV

Tingsrätten Borås

Tingsrätten Eskilstuna

Tingsrätten Gotland

Tingsrätten Halmstad

Tingsrätten Hässleholm

Tingsrätten i Alingsås

Tingsrätten Jönköping

Tingsrätten Kristianstad

Tingsrätten Norrtälje

Tingsrätten Nyköping

Tingsrätten Sundsvall

Tingsrätten Södertälje

Tingsrätten Uddevalla

Tingsrätten Varberg

Ska ej ta fram handlingsplan till den 1 feb 2007

Polismyndigheten i Jönköpings Län

Bortfall – Ej svarat på enkäten

Hovrätten för Nedre Norrland

Kammarrätten i Sundsvall

Polismyndigheten i Hallands län

Tingsrätten Gällivare

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Har handlingsplan

Statens bostadskreditnämnd, BKN

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -07

Lantmäteriverket

Statens geotekniska institut, SGU

Statens strålskyddsinstitut, SSI

Näringsdepartementet

Har handlingsplan

Bolagsverket

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, IFAU

Länsarbetsnämnden i Kronobergs Län

Post- och telestyrelsen, PTS

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -07

Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS

Järnvägsstyrelsen

Länsarbetsnämnden i Blekinge län

Länsarbetsnämnden i Gävleborgs län

Länsarbetsnämnden i Norrbottens län

Länsarbetsnämnden i Skåne län

Länsarbetsnämnden i Västernorrlands län

Länsarbetsnämnden i Västmanlands Län

Länsarbetsnämnden i Västra Götalands län

Länsarbetsnämnden i Örebro län

Länsarbetsnämnden i Östergötlands län

Patent- och registreringsverket, PRV

Skogsstyrelsen, SKS

Ska ej ta fram handlingsplan till den 1 feb 2007

Institutet för tillväxtpolitiska studier,

ITPS

Rymdstyrelsen

Ej svarat på frågan

Länsarbetsnämnden i Uppsala län

Socialdepartementet

Har handlingsplan

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, HSAN

Läkemedelsverket, LV

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -07

Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU

Statens folkhälsoinstitut, FHI

Utbildnings- och kulturdepartementet

Har handlingsplan

Granskningsnämnden för radio och TV

Göteborgs universitet

Högskolan i Kalmar

Högskolan i Skövde

Högskoleverket, HSV

Institutet för rymdfysik, IRF

Karlstads universitet

Kungliga Musikhögskolan i Stockholm,

KMH

Linköpings universitet
Malmö högskola
Operahögskolan i Stockholm
Riksarkivet, RA
Södertörns högskola
Talboks- och punktskriftsbiblioteket TPB
Myndigheten för skolutveckling

Övriga
Har handlingsplan
Sveriges Riksbank

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -07

Blekinge Tekniska Högskola
Högskolan Dalarna
Högskolan i Kristianstad
Konstfack
Mittuniversitetet
Riksantikvarieämbetet, RAÄ
Statens försvarshistoriska museer, SFHM
Statens konstråd
Statens museer för världskultur
Teaterhögskolan i Stockholm

*Ska ej ta fram handlingsplan till den 1 feb
2007*

Idrottshögskolan i Stockholm, IH

Ej relevant

Högskolans avskiljandenämnd, HAN
Överklagandenämnden för högskolan,
ÖNH

Utrikesdepartementet

Har handlingsplan

Inspektionen för strategiska produkter,
ISP
Kommerskollegium
Styrelsen för internationellt utvecklings-
samarbete, Sida

Ska ta fram handlingsplan till 1/2 -07

Nordiska Afrikainstitutet, NAI
Svenska Institutet, SI

Bilaga 5: Förordning 2001:526

Enkäterna som denna rapport behandlar har skickats ut till samtliga statliga myndigheter. Grunden till detta är en förordning som rör myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken. Så här lyder förordningen i sin helhet.

Förordning (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken.

Genomförandet av de handikappolitiska målen

1 § Myndigheter under regeringen ska utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de handikappolitiska målen. Myndigheterna ska verka för att personer med funktionshinder ges full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor. Myndigheterna ska särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionshinder. I detta arbete ska Förenta nationernas standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet vara vägledande.

Planering och samråd

2 § Myndigheterna ska i arbetet med att göra myndigheternas lokaler, verksamhet och information mer tillgängliga för personer med funktionshinder genomföra inventeringar och utarbeta handlingsplaner. Denna skyldighet gäller dock inte om det är uppenbart att det inte behövs med hänsyn till verksamhetens art.

3 § /Upphör att gälla U:2006-01-01/Myndigheterna ska, när det finns anledning till det, samråda med Handikappombudsmannen om hur insatser enligt denna förordning ska utformas.

3 § /Träder i kraft I:2006-01-01/Myndigheterna ska, när det finns anledning till det, samråda med Myndigheten för handikappolitisk samordning om hur insatser enligt denna förordning ska utformas. Förordning (2005:1081).

Uppföljning av statsförvaltningens tillgänglighetsarbete 2003–2006

Statliga myndigheters arbete för ökad tillgänglighet går framåt – men det går alltför sakta. Myndigheterna lever inte upp till sitt ansvar för den handikappolitiska utvecklingen. Det visar den uppföljning som Handisam har gjort.

Endast en tredjedel av landets myndigheter har en färdig tillgänglighetsplan och det är anmärkningsvärt att många myndigheter ser över sin tillgänglighet först när problem uppstår. Det är också anmärkningsvärt att andra myndigheter endast ser över sina lokaler, trots att även information och verksamhet ska göras tillgängliga – och trots att statsförvaltningen ska vara ett föredöme på området.

Det krävs resultat för att politiken ska bli trovärdig. Det måste snart börja märkas att det finns en nationell handlingsplan – i konkreta åtgärder för förbättrad tillgänglighet. Därför skärper regeringen styrningen i myndigheternas regleringsbrev och Handisam gör en fördjupad utvärdering under 2007. Handisam föreslår här ett antal åtgärder för att nå målet om tillgängliga myndigheter för alla.

Handisam
Arenavägen 63
121 77 Johanneshov
E-post info@handisam.se
Telefon 08-600 84 00
Fax 08-600 84 99